

**VELKÉ UMĚLECKÉ DÍLO
MUSÍ BÝT OTEVŘENÉ**

**Václav Cigler / Michal Motyčka
/ Jana Šindelová**

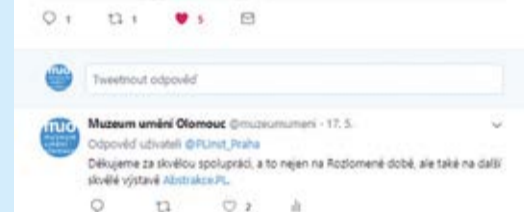
**Život a doba Karla
z Lichtensteinu-Castelcornu**

PROFIL – Dalibor Sedlák
„Člověk se nesmí koukat jenom
do dálky, ale i pod nohy“

**Některé věci bych dnes udělal
jinak, říká architekt Petr Brauner**

ROZHOVOR – Rostislav Švácha
„Povinností společenských elit je objednávat
špičkovou architekturu“

#muzeumumeni

z návštěvní knihy

Skvělá výstava, tak zajímavá a čtivě napsaná komentář jsem ještě nečetla. Výborne zpracováno do kontextu doby. Kloubové dale! Kátka
16.6.2019

Very interesting exhibitions and the space is also very beautiful
Jiu Lin - come from Taiwan, 2019. 6. 11
Sajja Sam FINLAND

Už jen do neděle je v Muzeu umění Olomouc k vidění unikátní 40žvý cesta z Orlice od Johanna Venzela Berga z roku 1735. Vlastní první před zkoušku zachráně restaurační šarva a Petr Bergerovi. Kilo gila v Olomouci: miska je v rámci Muzeji noo otevřeno až do 22:00. vstup je zdarma. Za velký zážitek vám řádně.

Už jen do neděle je v Muzeu umění Olomouc k vidění unikátní 40žvý cesta z Orlice od Johanna Venzela Berga z roku 1735. Vlastní první před zkoušku zachráně restaurační šarva a Petr Bergerovi. Kilo gila v Olomouci: miska je v rámci Muzeji noo otevřeno až do 22:00. vstup je zdarma. Za velký zážitek vám řádně.

Už jen do neděle je v Muzeu umění Olomouc k vidění unikátní 40žvý cesta z Orlice od Johanna Venzela Berga z roku 1735. Vlastní první před zkoušku zachráně restaurační šarva a Petr Bergerovi. Kilo gila v Olomouci: miska je v rámci Muzeji noo otevřeno až do 22:00. vstup je zdarma. Za velký zážitek vám řádně.

OBSAH

- 4 **Život a doba Karla z Lichtensteinu-Castelcorna**
- 9 PROFIL **Dalibor Sedlák**
„Člověk se nesmí koukat jenom do dálky, ale i pod nohy“
- 14 Hortus Magicus: Barokní víkend plný zábavy pro všechny
- 16 **Velké umělecké dílo musí být otevřené**
Václav Cigler – Michal Motyčka – Jana Šindelová
- 18 ArtCoMe: Studenti si v Polsku vyzkoušeli roli kurátorů
- 19 Výstava Rozlomená doba vyhrála prestižní soutěž Gloria musealis
- 20 **Některé věci bych dnes udělal jinak, říká architekt Petr Brauner**
- 22 Pithart, Vasarely, Theimer, Sommerová a další vyjádřili podporu Muzeu umění
- 24 „Sbohem, pane ministře,“ přišlo Antonínu Staňkovi říct na dva tisíce lidí
- 25 KRÁTCE – Část křížové cesty z Orlice bude k vidění ve Dvoře Králové | Projekt SEFO vzbuzuje zájem až ve Francii
- 26 Kalendárium
- 27 Z MĚSTA VEN! Sovinec jako centrum československé nezávislé kultury 1974–1989
- 28 MUOtipy na cesty
- 29 ROZHOVOR **Rostislav Švácha**
„Povinnost společenských elit je objednávat špičkovou architekturu“
- 33 Otakar Kubín – Coubine se vrátí do rodných Boskovic | Sluneční i Měsíční hodiny Eugena Brikiuse uvidíte ve Zlíně
- 34 Jaro se v Muzeu umění neslo ve znamení Václava Ciglera a boje za muzeum
- 36 Od domu zábavy k centru kultury
- 38 Nejen oči, ale i nos upoutá výstava o Karlu z Lichtensteinu-Castelcorna | Lektoři reprezentovali muzeum na konferencích v Plzni i Zlíně
- 39 Dětem

MUZEUM UMĚNÍ OLOMOUC
patří k nejvýznamnějším institucím svého druhu v České republice. Představuje výtvarnou kulturu od nejstarších dob po současnost. Zřizovatelem Muzea umění Olomouc je Ministerstvo kultury České republiky. Významně je podporuje Olomoucký kraj a Statutární město Olomouc.

MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ
Denisova 47, Olomouc
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM OLOMOUC
Václavské náměstí 3, Olomouc
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM KROMĚŘÍŽ
Sněmovní náměstí 1, Kroměříž / Arcibiskupský zámek

OTEVÍRACÍ DOBA
MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM OLOMOUC
út – ne 10–18 hodin
Každou neděli vstup volný.
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM KROMĚŘÍŽ
Zámecká obrazárna:
1.7.–31.8. út – ne 9.00–17.30 hodin
1.9.–30.9. so – ne 9.00–16.30 hodin

SAMOSTATNÉ VSTUPNÉ
MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM OLOMOUC
Základní: 100 Kč | Snížené: 50 Kč
Rodinné: 220 Kč (2 dospělí +1–3 děti 6–18 let)
SPOLEČNÉ VSTUPNÉ DO OBOU OBJEKTŮ
Základní: 150 Kč | Snížené: 75 Kč
Rodinné: 350 Kč | Školní skupiny: 20 Kč/os.

VSTUPNÉ DO OBJEKTŮ
DUCHOVNÍ OSY MORAVY – D.O.M.
VELKÝ OKRUH
ARCIBISKUPSKÝ PALÁC OLOMOUC*
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM OLOMOUC
ARCIBISKUPSKÝ ZÁMEK V KROMĚŘÍŽI
(REPREZENTAČNÍ SÁL, ZÁMECKÁ OBRAZÁRNA)
Základní vstupné: 220 Kč
Snížené vstupné (studenti, senioři): 150 Kč
Rodinné vstupné: 580 Kč
Vstupenka umožňuje jednu návštěvu objektů po dobu jednoho kalendářního roku.
MALÝ OKRUH
ARCIBISKUPSKÝ PALÁC OLOMOUC*
ARCIDIECZŇNÍ MUZEUM OLOMOUC
Základní vstupné: 130 Kč
Snížené vstupné (studenti, senioři): 80 Kč
Rodinné vstupné: 280 Kč
vstupenka umožňuje jednu návštěvu objektů po dobu dvou dnů

*V neděli zavřeno
Informace/pokladna: 585 514 241
www.muoz.cz

muzeion
časopis Muzea umění Olomouc
čtvrtletník – číslo 3/2019
Vydává: Muzeum umění Olomouc,
Denisova 47, 771 11 Olomouc
IČ: 75079950

Redakce: Tomáš Kasal, Lukáš Horák, Štěpánka Bielešová,
Helena Zápalková Terezie Čermáková, Lenka Trantírková,
Alexandr Jeništa, Ivo Binder
Foto: Tereza Hrubá, Markéta Lehečková, Zdeněk Sodoma,
Monika Píhalová
Grafická úprava / předtisková příprava: Petr Šmálec
Titulní strana: Václav Cigler – Michal Motyčka, Nekonečno,
2019, Kolonáda Květné zahrady, foto Markéta Lehečková

Tisk: PROFI-TISK GROUP, s. r. o.,
Kyselovská 559/125, Olomouc-Slavonín
Náklad: 1000 ks | Neprodějně
Vytiskováno na recyklovaném papíru.
Registrace MK ČR E 22322 | ISSN 2464-5710
Máte-li zájem dostávat časopis pravidelně, staňte se členem Spolku přátel Muzea umění Olomouc.

ŽIVOT A DOBA KARLA Z LICHTENSTEINU- CASTELCORNA

Arcidiecézní muzeum Olomouc
Arcibiskupský zámek v Kroměříži
13. 6. – 29. 9. 2019

„Z obrazu na tebe hledí má stařecká tvář. Ačkoli je již poznamenána mnoha životními zkušenostmi, je před ní ještě mnoho let života, starostí i radostí. Historie se v mé době ale vyprávěla pěkně od začátku. Dovol proto, abych i já začal svůj příběh mnohem dříve,“ těmito slovy osobně vítá návštěvníky olomoucké části výstavy **Za chrám, město a vlast biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcora**. Začíná tak vyprávět nejen svůj životní příběh, ale přibližuje také Moravu, která se jeho zásluhou v druhé polovině 17. století doslova přerodila v barokní skvost.

„Biskup Karel se snaží ukázat specifika své doby a nevyhýbá se ani nepříjemným tématům, jakými jsou čarodějnické procesy na Šumpersku a Velkolosinsku,“ říká autor výstavy Miroslav Kindl s tím, že tyto popisky doprovázejí i biskupovy portréty měnící se v průběhu času. Ten nejstarší je z roku 1656, kdy byl ještě děkanem salzburšské kapituly a nejmladší bude z roku 1693. „Biskupova tvář stárne a s ní i Evropa. Návštěvníci se tak postupně dovedí o dění v srdci starého kontinentu, ale také o správě olomoucké diecéze.“

Originály listin

Biskupovo vyprávění navíc podtrhnou nejryznější dobové listiny. „Podařilo se nám získat originály těchto listin, ty ale budou vystaveny jen měsíc po začátku výstavy a poté měsíc před jejím koncem. Například se můžete těšit na listinu, kterou vydala škola v Ingolstadt a dosvědčovala, že tam budoucí olomoucký biskup ukončil studia práv. Jde o krásné listiny i s pečeti,“ láká návštěvníky zástupce ředitele Muzea umění Ondřej Zatloukal.

Chybět nebudou ani církevní listiny jako ta papežská, potvrzující zvolení Karla z Lichtensteinu-Castelcora olomouckým biskupem či zakládací listina kroměřížské biskupské knihovny z roku 1694.

Samuel van Hoogstraten: Zátíší s dopisem, 1651–1654, Arcibiskupství olomoucké – Arcidiecézní muzeum Kroměříž

Obrazová sbírka, agenti i hudba

Po seznámení se s biskupovým životem přivádí výstava návštěvníky k dalším tématům, tím prvním je obrazová sbírka. Její osudy biskup prezentuje na dvou obrazech, které zakoupil mezi prvními, a to od autorů Johanna Heidricha Schöfelda a od Christophera

Paulise. „V této části sice biskup odkazuje ke své sbírce, ale tu návštěvníci uvidí jedine v kroměřížské obrazárně a rozhodně by ji neměli minout při návštěvě druhé části naší výstavy, právě na zámku v Kroměříži,“ připomíná Zatloukal.

V další místnosti představuje biskup své agenty, kteří pro něj nakupovali sbírkové předměty i luxusní zboží včetně parfémů či mastí na bolest kloubů. Detailněji se návštěvníci seznámí s agentem ve Vídni Johannem Cunibertem von Wenzelsberg, který mu dodával kromě luxusních věcí i umělce a umělecká díla. Právě Wenzelsberg komunikoval za biskupa s umělci, obchodníky s uměním a vlastně posuzoval i kvalitu uměleckých děl. „Zajímavostí je, že po jeho smrti biskup koupil část Wenzelsbergovy sbírky od jeho syna. Víme, že z této sbírky je obraz Samuela van Hoogstratena Zátíší s dopisem, který je v Olomouci také k vidění,“ vysvětluje Miroslav Kindl.

Další sekci autoři nazvali „Moje hudebniny“ a představují v ní biskupův vztah k hudbě. Karel z Lichtensteinu-Castelcora byl totiž prvním olomouckým biskupem, který si vydržoval stálou kapelu. Tu dlouho vedl →

Kurátor výstavy Miroslav Kindl při komentované prohlídce olomoucké části výstavy

Kroměřížská část výstavy je věnována stavební činnosti biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna

→ Pavel Josef Vejvanovský. „Právě jeho a Heinricha Ignaze Franze Bibera z biskupské kapele výstava představí blíže. K vidění jsou i muzikálie, například originální rukopisy ze sbírky hudební,“ doplňuje autor výstavy.

Knihovna, kopisté a umělci

Biskup Karel poté přivádí návštěvníky výstavy do své knihovny. Řekne, jak ji budoval. Na vybraném vzorku knih také představí lidi, kteří se na jejím vytváření spolupodíleli. „Jedním z důležitých zdrojů byly dedikace. Někdo něco napsal – právníci, lékaři, filozofové, teologové – a věnovali knihu biskupovi, tedy napsali něco ve smyslu, že tato kniha by bez podpory biskupa nevznikla. Potom mu samozřejmě poslali i výtisk, který se tak dostal do knihovny,“ popisuje Miroslav Kindl jednu z možností, jak se knihy k biskupu Karlovi dostávaly.

„Nechybějí ani největší zajímavosti, například nejdražší kniha, kterou Karel z Lichtensteinu-Castelcorna koupil. Ta je o anglických kláštřích a sehnal mu ji jeden antikvárník v Německu. Poslal mu ji, ale chyběly v ní čtyři listy. Biskup pak rozezleně psal do Německa a antikvárník je musel sehnat, což se mu nakonec podařilo.“

Prostřednictvím knih představí výstava i biskupovy koníčky, měl například velký zájem o alchymii. „V Kroměříži měl alchymistickou dílnu, do které nakupoval nejrůznější vybavení. Z Itálie si třeba nechal dovézt mikroskop,“ přidává další zajímavost Ondřej Zatloukal.

Zájem biskupa Karla o umění pak dokládá sekce věnovaná kopistům, tedy lidem, kteří pro něj kopírovali díla v císařské obrazárně. Zároveň tím představí i barokní princip kopírování. „Musíme si uvědomit, že se tehdy kvalitní kopie brala podobně jako originál. Samozřejmě musela být kvalitní,“ zdůrazňuje Zatloukal.

Opomenuti nebudou ani umělci, které biskup zaměstnával či jejich díla nakupoval. „Tady jsme se zaměřili pouze na umělce, se kterými se biskup mohl setkat, jeho současníky. Půjde například o Filipa Abbatih,“

Paola Paganio, Reniera Megancka a celou plejádu dalších umělců,“ vyjmenovává Kindl.

Kroměříž a stavební dílo biskupa Karla

Nástup Karla z Lichtensteinu-Castelcorna na olomoucký biskupský stolec s sebou přinesl mnoho změn. Tou nejpodstatnější byla osobní přítomnost biskupa v diecézi. Jeho předchůdci, především arcivévoda Leopold Vilém Habsburský, který byl vojévůdce a místodržící v Holandsku, se na Moravě příliš nezdržovali. „Prostředky, které plynuly ze statků diecéze, z velké části sloužily jako osobní účet arcivévodovy. Na Moravě peníze nezůstávaly, a tak celá řada rezidencí chátřala. Biskup Karel je však všechny obnovil a tomu se věnuje kroměřížská část výstavy,“ vysvětluje Miroslav Kindl.

Návštěvníci se na ní seznámí nejen s rezidencemi, ale i jejich vybavením. „Jsou tam

Čarodějnické procesy

Do období episkopátu Karla z Lichtensteinu-Castelcorna spadají také čarodějnické procesy, které se mezi léty 1678–1696 uskutečnily na Šumpersku a Velkolosinsku. Jednou z obětí inkvizitora Jindřicha Františka Bobliga z Edelstadtu byl i děkan Kryštof Alois Lautner. Jako kněz katolické církve spadal pod pravomoc olomouckého biskupa Karla, který se jej rozhodl vydat inkvizičnímu soudu. Ani této temnější kapitole života barokního velmože se výstava nevyhne. „Procesy budou dokumentovat dvě

Sebastiano Luciani zv. del Piombo: *Madona s rouškou*, (kolem 1520), Arcibiskupství olomoucké – Arcidiecézní muzeum Olomouc

Propojení s olomouckou stálou expozicí

Umělecká díla ze sbírek biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna jsou součástí také stálé expozice Arcidiecézního muzea Olomouc i Obrazárny Arcibiskupského zámku v Kroměříži. Po dobu výstavy budou graficky označeny, aby bylo jasné, že navazují na výstavu Za chrám, město a vlast. V Olomouci u nich jsou také rozšířené popisky.

i lákavé věci jako zbraně, turecké štíty a další vybavení rezidencí. Představujeme samozřejmě i architekturu, se kterými spolupracoval,“ doplňuje Ondřej Zatloukal. ○

fotografie z Národního filmového archivu, které vznikly při natáčení filmu Kladivo na čarodějnice. Na jedné je představitel biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna Martin Růžek sám a na další sedí u stolu i s děkanem Lautnerem v podání Elo Romančíka,“ říká Miroslav Kindl s tím, že moravské čarodějnické procesy nebyly ve 2. polovině 17. století ojedinělé, podobné probíhaly v Bavorsku i Solnohradsku. „Nesmíme zapomenout, že biskup měl tehdy se Salzburkem velmi úzké vztahy, i to mohlo mít na jeho rozhodnutí vliv.“

PARAMENT BISKUPA KARLA OBOHATÍ STÁLOU EXPOZICI ARCIDIECÉZNÍHO MUZEA

Olomouckého biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna připomeneme kromě výstavy Za chrám, město a vlast také stálou expozici Arcidiecézního muzea. V Klenotnici II bude po dobu výstavy k vidění jeho červený pontifikální parament.

Unikátní bohoslužebná souprava, určená pro celebrujícího biskupa a asistující kněze, byla vyrobena někdy před rokem 1691 a pravděpodobně sloužila k liturgickým

Parament (z lat. *paratus* – být připraven ke slavení liturgie) je označení pro svrchní liturgická roucha. Patří mezi ně *kasule*, *dalmatika* a *pluviál*, dále oděvní insignie kněžského stavu (*štola* a *manipul*), část oltářních textilií (*velum* a *bursa*) i oděvy milostných soch. Mezi speciální textilie používané při bohoslužbách lze řadit také odznaky hodnosti církevních osob, které u biskupů nazýváme pontifikáliemi. *Paramenta* bývala zhotovována vždy z cennějších, bohatě zdobených, tkaných či vyšivaných hedvábných látek, které mají poukazovat ke Kristu, jeho božskému původu i důstojnosti kněžství.

Pluviál, před 1691, červený hedvábný satén, výšivka zlatým dracounem, Římskokatolická farnost sv. Václava v Olomouci

slavnostem patrona katedrály sv. Václava. „Tomu nasvědčuje i červená liturgická barva, která je barvou krve, symbolizuje utrpení, mučednictví a obětování se. Její používání tak náleží vedle velkopáteční liturgie především svátkům mučedníků,“ vysvětluje Helena Zápalková, kurátorka stále expozice *Ke slávě a chvále II*.

Spolu s ornátí se v pokladnici katedrály dochovalo antependium, které je stejně jako oba ornáty doplněno erbem biskupa Karla. Bohatá výšivka zlatým dracounem využívá kontrastu plastického, v pravidelném rytmu skládaného, kosočtverečného vzoru s vloženými fantastními květy a pružných, až kaligraficky působících květinových rozvilin.

MÍSTO BISKUPOVA POSLEDNÍHO ODPOČINKU JE K VIDĚNÍ V KRYPTĚ

Biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcorna byl celý život milovníkem umění a umělecký skvost jej obklopil i po smrti. Jeho vzácný cínový sarkofág z konce 17. století je nejzdobnější ze čtyř rakví nalezených v kryptě katedrály sv. Václava v Olomouci – pohřebišti olomouckých biskupů.

Biskup zemřel 23. září 1695 a přání, aby jeho tělo bylo pohřbeno v biskupské kryptě olomoucké katedrály, vyjádřil ve svém testamentu. Do cínového sarkofágu, signovaného olomouckým císařem Johannem Carlem Behrem, byla dřevěná rakev s jeho tělesnými pozůstatky uložena v roce 1696.

„Šestiboký kónický sarkofág má bohatou plastickou výzdobu. Vedle erbů, atributů biskupovy spirituální, jako jsou mitra a berla, i temporální moci tedy knížecí koruna a meč, nás na první pohled zaujmou čtyři mohutné nárožní plastiky orlic s hvězdou na prsou. Symbolizují součást znaku olomoucké kapituly a zároveň biskupství. Ve vysokém reliéfu jsou pojednány také další prvky výzdoby – plastické festony s ovocem a květy, akantové listy i korunované iniciály L a C uprostřed svázaných palmových ratolestí,“ popisuje sarkofág kurátorka Muzea umění Helena Zápalková.

Litá aplikovaná výzdoba sarkofágu se vyznačuje precizním cizelářským opracováním i jemně rytou ornamentální kresbou. O sebevědomí císaře svědčí v ryté kaligrafii vyvedená signatura, umístěná na viku rakve.

Cínové rakve

Než byla krypta otevřena veřejnosti v roce 2010, proběhl její průzkum, který vyústil v náročné restaurování všech sarkofágů, z nichž tři barokní cínové rakve jsou současně významnými díly uměleckého řemesla.

Mauzoleum olomouckých biskupů

Součástí monumentálního raně barokního chóru katedrály sv. Václava, který byl vybudován v letech 1616–1618 olomouckým biskupem, kardinálem Františkem z Dietrichsteinu (biskupem 1599–1636), je trojlodní krypta, v jejíž dolní části se nachází pohřebišť olomouckých biskupů. V kryptě našli místo svého posledního odpočinku čtyři významní církevní hodnostáři. Trojice cínových sarkofágů umístěných v čele místnosti náleží dvěma olomouckým biskupům – Františku z Dietrichsteinu (1599–1636) a Karlu z Lichtensteinu-Castelcornu (1664–1695), do třetí cínové rakve bylo uloženo tělo olomouckého kanovníka a zvoleného pražského arcibiskupa Jana Viléma z Kolowrat-Liebsteinského (1667–1668). Jako poslední byl zde pohřben v pořadí druhý olomoucký arcibiskup Maria Tadeáš z Trauttmansdorffu-Weinsbergu (1814–1819). Jeho rakev a kanopa na vnitřnosti jsou zhotoveny z mědi.

Typy vystavených textilií

Kasule – liturgický oděv kněze, pro nějž se občas používá obecnější termín ornát. Jeho tvar se v průběhu staletí proměňoval od širokého středověkého typu, který zahaloval téměř celé tělo, až k baroknímu „basičkovému“ tvaru. Původně byl používán duchovními všech stupňů svěcení, dnes je výhradně kněžským oděvem.

Dalmatika – svrchní liturgický oděv jáhna.

Pluviál – dlouhý plášť oblékaný v procesi či slavnosti a také součást slavnostního pontifikálního oděvu. Už od středověku se zhotovoval v souboru s kasulí, dalmatikou a ostatními insigniemi.

Štola – užíší textilní pás, který je znamením liturgické služby a duchovního stavu. Používá se při udělování svátostí a svátostin.

Manipul – kratší textilní pruh přeložený na polovinu, navlékaný na předloktí levé ruky při bohoslužbě. Vznikl z bílého pruhu látky na utírání potu a symbolizoval namáhavou práci pro Boha i slzy, kterými oplakáváme své hříchy. Dnes se již nepoužívá.

„Výtvarná podoba liturgických textilií spolu s jejich hlubokým symbolickým významem tvořily od raného středověku důležitý prvek neverbální komunikace mezi kněžím a prostým lidem. Na liturgický oděv lze tak v tomto smyslu pohlížet nejen jako na náboženský, ale také kulturní a umělecký projev,“ zdůrazňuje Helena Zápalková. ○

Johann Carl Behr, Rakev biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna, 1696, Olomouc, katedrála sv. Václava

Kromě sarkofágu Karla z Lichtensteinu-Castelcorna se v kryptě nachází rakev jejího zakladatele, olomouckého biskupa, kardinála Františka z Dietrichsteinu. Ta je dílem vídeňského císaře Baptisty Zachariase Lauffera, autora několika cínových sarkofágů v rodovém pohřebišti habsburské dynastie v kapucinském klášteře ve Vídni. Vídeňský původ má pravděpodobně také další, téměř o dvacet let mladší rakev, která náleží Janu Vilému, hraběti z Kolowrat-Liebsteinskému (1667–1668), olomouckému kanovníkovi, zvolenému pražskému arcibiskupovi a současně generálovi řádu křížovníků s červenou hvězdou. „Žel tato rakev nenese signaturu či značku svého výrobce,“ posteskla si Zápalková. ○

DOPROVODNÝ PROGRAM / Za chrám, město a vlast | Olomoucký biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcorna uprostřed barokní Evropy

GALERIJNÍ ANIMACE

18. 6. – 27. 9. 2019

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC – GALERIE
20 Kč / osoba (pedagogický doprovod zdarma)

Lektorky: **Lenka Trantírková** | trantirkova@muo.cz
Hana Lamatová | lamatova@muo.cz

Karel a zářící kámen

ANIMAČNÍ PROGRAM PRO POSLEDNÍ DVA ROČNÍKY MŠ A 1. ROČNÍK ZŠ | DÉLKA PROGRAMU: 60 MINUT

Nejen, že se děti během programu seznámí s osobností biskupa Karla ze 17. století, ale pomocí výtvarných a dramatických etud proniknou i do obsahu vybraných děl, která tento významný sběratel a mecenáš umění za svůj život nashromáždil.

Program vychází ze vzdělávacích oblastí Dítě a společnost, Dítě a svět (RVP PV), Umění a kultura (RVP ZV) a podporuje rozvoj kompetence k učení, komunikativní.

Není agent jako agent

ANIMAČNÍ PROGRAM PRO 2. AŽ 5. ROČNÍK ZŠ
DÉLKA PROGRAMU: 90 MINUT

Biskup Karel nashromáždil za svůj život mnoho významných děl a vysloužil si označení mecenáš umění. S výběrem mu pomáhali agenti, kteří pobývali v různých evropských kulturních centrech 17. století a fungovali jako jeho umělci a obchodní poradci. Žáci se během programu seznámí s prací agenta a nahlédnou tak do zákulisí sběratelské činnosti a celkově do pojmání hodnoty uměleckého díla.

Program vychází ze vzdělávacích oblastí RVP ZV Člověk a společnost, Umění a kultura s důrazem na rozvoj kompetence k řešení problému, komunikativní, sociální a personální.

Soukromé vs. veřejné zájmy

ANIMAČNÍ PROGRAM PRO 2. ST. ZŠ A SŠ
DÉLKA PROGRAMU: 90 MINUT

Význačný mecenáš umění, biskup Karel II. z Lichtensteinu-Castelcorna shromažďoval obrazovou sbírku, která má dnes celoevropský význam a nesmírnou hodnotu. Rozlišit, nakolik byly nákupy honosných předmětů motivovány touhou je vlastnit a obklopotvat se tak luxusem nebo nakolik šlo o strategii k upevnění reprezentační role ve společnosti 17. století, již dnes není možné. Tato polemika se však stane hlavním tématem animačního programu. Za jakých okolností je člověk schopen nadřadit veřejný zájem nad své privátní zájmy a osobní prospěch? Jaká je motivace člověka takovou významnou funkci přijmout, když ví, že jí následně musí přinést jisté oběti? Program vychází ze vzdělávacích oblastí RVP ZV a RVP G Člověk a společnost, Umění a kultura s důrazem na rozvoj kompetence k řešení problému, komunikativní, sociální a personální. Dotkne se i průřezového tématu: Osobnostní a sociální výchova.

PROGRAM PRO RODINNÉHO NÁVŠTĚVNÍKA NA FESTIVALU HORTUS MAGICUS

PÁ–NE | 9. 8. – 11. 8. 2019 | KROMĚŘÍŽ – KVĚTNÁ ZAHRADA | VSTUP DLE CENÍKU

Květná zahrada nabízí rodinám během celého festivalu mnoho zážitků. Zhoupněte se na barokní houpačce, zahrajte si kuželky, osvěžte se vodními tryskami, nalezněte cestu v bludišti keřů ale také matematických čísel, zadívejte se na krásu zahrady obřím kaleidoskopem, oceňte průhled téměř nekončící kolonádou. Nezapomeňte navštívit králiky žijící v Králičím kopci. Určitě potkáte někoho, kdo je oděn do šatů jako z pohádky. Můžete si také půjčit barokní kostým. To a mnohem více je součástí celkem 8 stanovišť, které budou rozmístěny po celé zahradě. Navštivte je všechny!

DOPROVODNÝ PROGRAM PRO DĚTI PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR

Agent ART

PO–PÁ | 19. 8.–23. 8. 2019 | ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC | VSTUP DLE CENÍKU

Biskup Karel II z Lichtensteinu-Castelcorna za svého působení v Olomouci v 17. století nashromáždil mnoho významných děl a vysloužil si označení mecenáš umění. Ale jak věděl, která díla vybrat? Měl své agenty, kteří pobývali v různých kulturních a obchodních evropských centrech a byli jeho uměleckými a obchodními poradci. Děti se během příměstského tábora s rolí těchto agentů zážitkovou formou seznámí a proniknou tak do zákulisí sběratelské činnosti. V průběhu týdne je bude čekat i výlet do Květné zahrady v Kroměříži, kterou biskup Karel sám založil. A na závěr proběhne i setkání pro rodiče a přátele.

Program je vhodný pro děti od 9 let do 12 let. Rezervace nutná na www.letodeti.cz.

ATELIÉR PRO VEŘEJNOST

Nypoortova grafická dílna

NE 21. 7. | 10.00 – 12.00 A 14.00 – 16.00 HODIN
ACIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC | VSTUPNÉ 20 Kč

Grafická dílna techniky suché jehly (tisku z hloubky) je doprovodným program k výstavě Za chrám, město a vlast | Olomoucký biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcorna uprostřed barokní Evropy. Utrechtský malíř a rytec Justus van den Nypoort působil ve službách olomouckého biskupa v roce 1691. V kroměřížském zámku se dochovalo pět Nypoortových obrazů, jeho nejvýznamnějším moravským dílem je však reprezentativní grafické album s pohledy na Květnou zahradu a biskupovým portrétem.

Program je určený pro všechny bez ohledu na věk. Předem připravené vlastní kresebné návrhy vítány. Rezervace nutná. Lektorka: Lenka Trantírková trantirkova@muo.cz

Z MUZEJA NA VYCHÁZKU

NE 22. 9. | OD 15:00 HODIN | ACIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC | VSTUP VOLNÝ

Na vycházce za uměním si představíme místa spojená s olomouckým biskupem Karlem II. z Lichtensteinu-Castelcorna, abychom si mohli vytvořit obraz o významu a šíři aktivit spojených s působením tohoto významného mecenáše. Rezervace nutná. Lektorka: Hana Lamatová lamatova@muo.cz

PROSTOR PRO DALŠÍ SMYSLY

Na výstavě mezi uměleckými díly naleznete specifická místa, která zaměstnají i jiné smysly než je zrak.

Smyslové čtyřstěny

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC | GALERIE

Karel II. z Liechtensteinu-Castelcorna užíval zářící kámen jako svůj osobní symbol. Na výstavě naleznete podobný motiv – čtyřstěn, který vás na místě vedle obrazů bude lákat vůní, odpovídající námětu uměleckého díla, a tak rozšíří vaše smyslové vnímání o další podněty.

Smyslové kaple

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC
GALERIE A SALÓN V 1. PATŘE

Umělecké dílo otevírá imaginární prostor, do něhož člověk může vstoupit, v němž může dýchat, pohybovat se a stýkat se s novými věcmi. Pro takové putování je ovšem nutné vynaložit úsilí, které je pro dnešní lidi velmi složité, protože ztratili schopnost se ztížit, usebrat, otevřít, hledět a přijímat v sobě podstatu věci. Vstupte tedy do prostoru smyslových kaplí a rozjímte, aby se vám zpřístupnil svět uměleckého díla!

Karlův zářící kámen

INTERAKTIVNÍ PRACOVNÍ LIST PRO DĚTI

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM OLOMOUC – GALERIE
ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM KROMĚŘÍŽ – OBRAZÁRNA – SCHÖNFELDŮV SÁL

Interaktivní pracovní listy provedou malé návštěvníky po výstavě a představí jim vybraná umělecká díla. Děti z muzea nebudou odcházet jen obohaceny novými vědomostmi, ale odnesou si i magický předmět. Po správném vyplnění všech úkolů a složení pracovního listu do požadovaného tvaru si vytvoří osobní symbol Karla II. z Liechtensteinu-Castelcorna v podobě čtyřstěnu.

Edukační modely a stavebnice

ARCIDIECÉZNÍ MUZEUM KROMĚŘÍŽ – OBRAZÁRNA – SCHÖNFELDŮV SÁL

Děti i dospělí se mohou na výstavě seznámit s modely uměleckých štuků z kroměřížské Sally terreny a poskládat si stavebnici s Nypoortovými obrazy.

STŘEDY S ODBORNÍKY V KROMĚŘÍŽI

CYKLUS PŘEDNÁŠEK | ČERVEN – SRPEN 2019
ARCIBISKUPSKÝ ZÁMEK KROMĚŘÍŽ

Poznejte skvosty uměleckých sbírek olomouckých biskupů a arcibiskupů. Letos spolu s kurátory sbírek odhalíte jedinečnost sbírek biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna a také zjistíte, co se bude v zámku odehrávat v rámci projektu IROP.

19. 6.
Pavla Pírkrylová: Kapela biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna

26. 6.
Ondřej Zatloukal: Za chrám, město a vlast

3. 7. | 10. 7.
Cyril Měsíc: Založení kroměřížské biskupské knihovny

17. 7.
Miroslav Kindl: Obrazová sbírka biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna

24. 7. | 31. 7.
Miroslav Myšák: Za chrám, město a vlast

7. 8. | 14. 8. | 21. 8. | 28. 8.
Jana Macháčková: Grafické album Květné zahrady a jeho další osudy

Začátek vždy v 17.00 hodin | Vstupné: 60/30 Kč (snižené),
Via Artis zdarma | Délka programu: 60 min
Informace: 724 663 700 | 608 199 470
Platby programů před zahájením v pokladně zámku.

Arcibiskupský zámek v Kroměříži, Sněmovní nám. 1,
767 01 Kroměříž | www.zamek-kromeriz.cz

DALIBOR SEDLÁK

„Člověk se nesmí koukat jenom do dálky, ale i pod nohy“

Dalibor Sedlák *1954

Do konzervátorské dílny Muzea umění přišel před čtvrt stoletím a od té doby mu rukama prošly i ty největší skvosty, které sbírky MUO skrývají. Doménou Dalibora Sedláka je oprava a retuš starých rámců. Kromě záchrany uměleckých děl rád fotografuje. Se svými makrofotografiemi má za sebou více než osmáct výstav. Vášnivý cyklista a lyžař se navíc stará o okrasnou zahradu z 19. století a dbá na umělecký odkaz své rodiny.

Fotografickou tvorbu svého kolegy Dalibora Sedláčka sleduji už víc než dvacet let. Byla jsem také při jeho prvních výstavních pokusech, řadu jeho výstav jsem také uvedla. Díky tomu jsem měla možnost vidět, jak se z běžných snímků z výletů do přírody a dovolených postupně začaly vyvíjet i zcela jiné fotografie: detaily interiérů, nalezená zátiší a objekty dokumentované v jeho okolí. Nakonec u něj zvítězily makro-fotografické záběry z přírodních exteriérů, zlomky přírodnin, tvarové poutavé detaily. Dalibor Sedláček pracuje na technicky vynikající úrovni, ale přesto je jeho tvůrčí metoda spíše intuitivní. Předměty i přírodniny na jeho snímcích jsou sice konkrétní, ale díky autorově pohledu získávají potenciál nadčasové kompozice. Jeho fotografie nás někdy i trochu matou, autor sice dokumentuje elementy vyskytující se v jeho nejbližším životním prostoru, ale na snímcích nenalézáme jen prostý odraz reality, ale spíše její asociativní či hravou verzi.

Štěpánka Bielešová
kurátorka sbírky fotografie MUO

→ kompozicí, v tom je právě pro mě ta pravá krása fotografování.“

„Nejsem také příznivcem příliš velkých zásahů do fotografie v počítači. Snímek musí být primárně dobře komponovaný a nafocený. Prostě se ze špatné fotky nedá udělat dobrá. Hlavní je používat rozum a úpravy nepřehánět,“ zdůrazňuje.

On sám má za sebou zhruba osmnáct výstav, samostatných i společných. „Poprvé jsem své snímky ukázal v soutěži v Uničově, v komisi tehdy seděl i Jindřich Štreit a já si odnesl své první ocenění. To mě opravdu povzbudilo a začal jsem se focení věnovat víc.“

Pro fotografickou tvorbu jsou samozřejmě důležité i fotoaparáty. Těch vystřídal Sedláček hned několik. „Měl jsem slavný český fotoaparát Flexaret, nějaké ruské kinofilmové foťáky na focení rodiny a potom přišel ten zmíněný Nikon. Časem jsem však přešel ke Canonu a u této značky jsem zůstal až do teď. Naposledy jsem si udělal radost nejnovějším modelem Canonem 5D. Ale opět není vše v drahé aparatuře, člověk musí mít prostě cit pro focení.“

Láska k horám i ke kolu.

Velkou láskou Dalibora Sedláčka jsou také hory, a to v létě i v zimě. „Je to hodně spojeno i s mým fotografováním. Hodně snímků mám třeba z Jeseníků. V hlavě mám už vymyšlený název pro publikaci, kterou bych o Jeseníkách rád vydal – Krásné i divoké Jeseníky. Jeseníky toho totiž mají opravdu hodně co nabídnout, i když je silně zasáhla kůrovcová kalamita,“ posteskl si.

Miluje i vysokohorské polohy. Jeho oblíbenými destinacemi jsou Alpy. „Rád jezdím hlavně do Dolomit, to je totiž úplně jiný svět.“

Když zrovna nefotí nebo nechodí po horách, tak jezdí na kole. Ročně ujede zhruba čtyři tisíce kilometrů. Dříve to bylo víc, ale nová cyklostezka ze Šternberka do Olomouce mu trasu ročně zkrátila asi o tisíc kilometrů. „Proti profesionálům to není zas tak moc, ale na udržení kondice je to dobrá věc. Jsem také rád, že je tolik cyklostezek, protože v dnešní době jezdit po silnici je dost nebezpečné.“

Cyklistika je podobně jako hory v Sedláčkově světě opět úzce spjata s focením. „Jedu na kole

a třeba jen koutkem oka mě osloví nějaký detail, tak zastavím a jdu fotit. Například když jsem jezdil přes nadjezd ve Štěpánově, tak mě něco zaujalo. Kolo jsem otočil, vrátil se a na bodláku jsem uviděl třepetající mikroténový sáček, který už předtím byl poválen po poli a roztrhán a v západu slunce jsem udělal několik zajímavých fotek. Právě večer je pro fotografa nejlepší světlo, to jsem využil.“

Prapradědečkovy zahradnické geny

Dalším velkým koníčkem muzejního konzervátora je jeho okrasná zahrada z 19. století. „Zahrada byla založena v roce 1892 společně s vilou, kde ve Šternberku bydlíme. Údržba takové zahrady je náročná, ale mě to baví. Zřejmě k tomu mám i genetické předpoklady, protože jeden můj prapradědeček byl uměleckým zahradníkem v arcibiskupské zahradě v Kroměříži,“ prozrazuje.

I sama vila má zajímavou historii. Na konci 19. století ji postavil jeden ze tří bratří, kteří měli ve Šternberku textilní továrnu. Zbylí dva se k němu později přidali, a tak nad sebou stojí tři vily. Každá má své jméno. „Ta naše se jmenuje Mikulasschek. Každé z vil se ještě přezdívalo podle toho, co který z bratrů vyráběl, například hedvábná, barchetová atd. Vila je inspirovaná neoklasicismem a zahrada byla koncipovaná jako kombinace francouzské a anglické zahrady, čili volná parková úprava a mezi tím jsou stříhané a tvarované stromy – tisy i červený dub,“ líčí Sedláček s tím, že starost o zahradu je náročná.

„Plocha, když započítám i jednotlivé stromy, je několik set metrů čtverečných a musím prokázat i kaskadérské umění, když v osmi metrech ze žebříků stříhám stromy,“ směje se.

Pokračovatelé rodové tradice

Svou lásku k umění předal Dalibor Sedláček i svým dětem. Syn Ondřej si zamiloval hudbu a vystudoval hru na kytaru a dcera Jana pak řezbářství a výtvarnou výchovu na pedagogické fakultě.

„Jana nyní pracuje jako animátorka v Domě umění v Ostravě. Podobně jako naši muzejní lektoři chystá programy k výstavám, zve umělce, organizuje muzejní akce i příměstské tábory,“ říká Sedláček s tím, že syn Ondřej pak vyučuje na Základní umělecké škole ve Velké Bíteši hru na kytaru.

„Blízko k hudbě má však i dcera. Zabývá se totiž muzikoterapií. Dokonce nahrála ve spolupráci s psychologem CD pro léčebné účely. I ve svých programech používá nejrůznější hudební nástroje. Doma má například dvě stě let starou japonskou flétnu a také flétnu jihoamerických indiánů,“ prozrazuje pyšný otec. Jana Sedláčková je navíc i nadanou grafičkou a básnířkou. „Její básně dokonce ocenil i dědeček, který nechválil nic jen tak. Bohužel je Jana v práci teď příliš vytížena a na grafiku ani na básně nemá příliš času.“

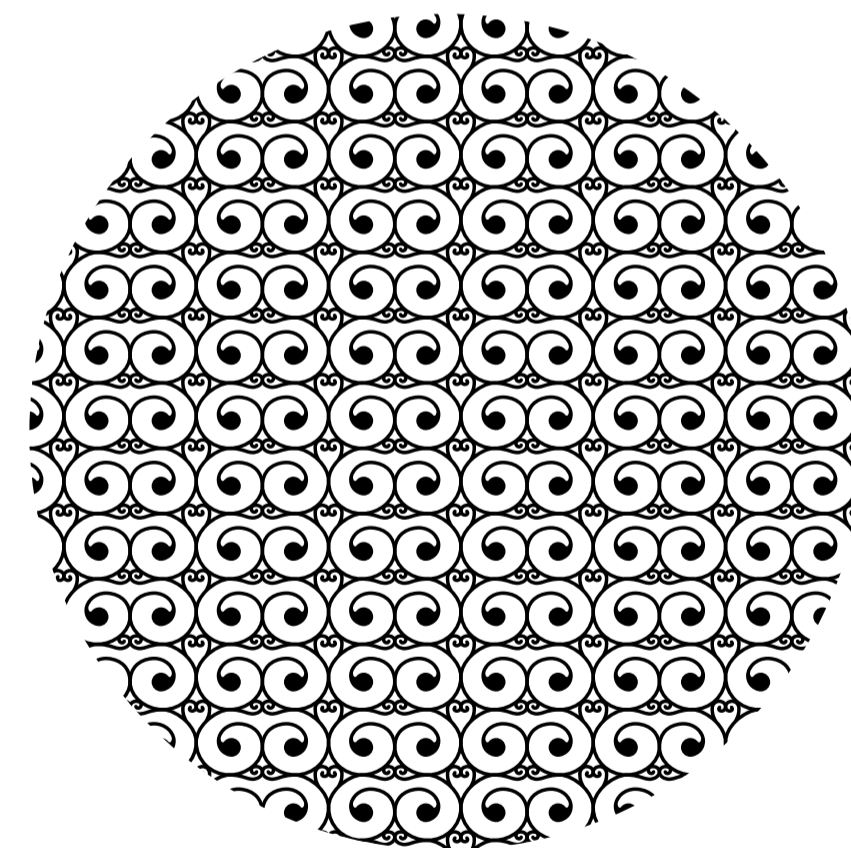
Zajímavý koníček má syn Ondřej. „Kromě hudby se věnuje výrobě dřevěného náčiní pro erudovanou přípravu čaje. Vyrábí nejrůznější čajové nasyčky, do kterých se vloží čajové lístky, než putují do konvičky,“ vysvětluje Dalibor Sedláček. V této práci je neobyčejně úspěšný, což dokládá i výstava jeho výrobků v New Yorku. „V Brooklynu vystavoval čajové náčiní společně se svými kamarády keramiky. Velké úspěchy syn nejnověji sklízí i na Instagramu, který sleduje stále více lidí.“ O

Na zahájení zatím poslední Sedláčkovy výstavy promluvil i známý fotograf Jindřich Štreit

Sousedé v knize

Nachbarn im Buch

muo
muzeum
umění
olomouc

Česká a německá knižní
kultura 1. poloviny 20. století
ze sbírky Muzea umění Olomouc

Die tschechische und die deutsche Buchkultur
in der 1. Hälfte des 20. Jahrhunderts aus der
Sammlung des Kunstmuseums Olomouc

Muzeum moderního umění
Museum der modernen Kunst

20. 6. – 13. 10. 2019

ArtCoMe STUDENTI SI V POLSKU VYZKOUŠELI ROLI KURÁTORŮ

První školní rok má za sebou mezinárodní edukační program pro studenty a pedagogy středních škol - ArtCoMe, jehož garantem je Muzeum umění Olomouc. Za deset měsíců se střední školáci potkali v Olomouci i Krakově, navázali nová přátelství a získali cenné zkušenosti. S projektem se rozloučili v dubnu na setkání v Mezinárodním centru kultury (MCK) v Krakově, kde prožili čtyři dny inspirativních přednášek a tvůrčích workshopů zaměřených na interpretaci a prezentaci umění.

Druhé setkání zahájily prezentace jednotlivých studentských týmů, které shrnovaly zkušenosti získané během samostatné přípravy na stránce fan page vybraného umělce na Facebooku. Samotný program se věnoval rozmanitým možnostem interpretace výtvarného umění a přímo navazoval na přípravu studentů a jejich znalostí o podobě umění a osobnostech středoevropské avantgardy.

Průvodci krakovské veřejnosti

Jednotlivé přednášky a tvůrčí workshopy se také orientovaly na rozvoj schopností studentů prezentovat vybrané téma veřejnosti. „Pro studenty jsme připravili dvě přednášky. Na první se seznámili se základy umění sebe-prezentace, druhá se věnovala kurátorské činnosti,“ uvedla lektorka Angelika Madura, která společně se svými kolegy připravila program krakovského setkání.

Práci kurátora a náročný proces přípravy výstavního projektu studentům představila Monika Rydiger, kurátorka polské reprízy výstavy *Rozlomená doba 1908–1928. Avantgardy ve střední Evropě*. Studenti se seznámili nejen s jednotlivými kroky přípravy výstavy,

ale na konkrétních příkladech také viděli, co vše ovlivňuje návštěvníkovo vnímání představeného tématu.

Nově získané znalosti si studenti ihned ověřili během praktických úkolů. Pro návštěvníky MCK si připravili krátké komentované prohlídky, ve kterých představili život a tvorbu

vybraného umělce. „Myslím si, že pro naše studenty to byla opravdu jedinečná příležitost, jak zužitkovat nastudované informace. Přeci jenom kontakt se skutečnou muzejní veřejností vytváří zcela jinou atmosféru, než když si výstupy prezentujeme navzájem. A musím říct, že studenti k tomuto úkolu přistoupili velice zodpovědně,“ nešetří chválou Terezie Čermáková, autorka koncepce edukačního programu.

Hlavní workshop krakovského setkání se zaměřil na přípravu koncepce a tvorbu modelu výstavy. Studenti pracovali ve dvou mezinárodních týmech a k vybranému tématu připravovali návrh výstavního prostoru, výběr exponátů i doprovodné textové a propagační materiály. Důležitým úkolem bylo do konceptu výstavy zapojit čtyři umělce, se kterými pracovali během samostatné přípravy v předcházejících měsících, a nově tak interpretovat již známé poznatky.

Nový školní rok – nové výzvy

Spolupráce edukačních oddělení na projektu ArtCoMe v rámci mezinárodního edukačního programu zdaleka nekončí. „Již nyní připravujeme program pro příští školní rok. Momentálně jednáme především s kolegy z Galerie města Bratislavy, kteří budou hostit další studentské setkání. Je potřeba projednat programovou náplň setkání a snažíme se také kolegům předat co nejvíce našich dosavadních zkušeností s organizací,“ prozradila koordinátorka projektu Jana Macháčková. V novém školním roce vstoupí do projektu také nové týmy. „Určitě to bude výzva. Tento rok jsme měli opravdu velké štěstí na studenty, kteří do programu vnesli své osobité a nápadité přístupy. Ale myslím si, že bude zajímavé vidět, jak se s podobnými úkoly vypořádají jejich mladší spolužáci,“ doplnila Terezie Čermáková. ○

Výstava Rozlomená doba oceněna v soutěži Gloria musaealis

Nejlépeší výstavou uplynulého roku je podle komise národní soutěže muzeí Gloria musaealis olomoucká *Rozlomená doba 1908–1928 | Avantgardy ve střední Evropě*. Výstava mapující středoevropské avantgardní umění a jeho proměny uspěla v konkurenci devětatřiceti projektů z celé republiky.

„První cena v soutěži Gloria musaealis nás nesmírně těší, protože je výsledkem tříleté práce několika desítek odborníků z Evropy a Spojených států, kteří se pod vedením kurátorů Karla Srpa a Lenky Bydžovské pokusili zpracovat toto dosud neprobádané téma,“ uvedl ředitel Muzea umění Michal Soukup

„Těší nás o to více, že tento mezinárodní projekt nezpracovala národní instituce, ale Muzeum umění Olomouc, které se dlouhodobě zabývá mapováním výtvarné kultury ve středoevropském prostoru v rámci svého projektu Středoevropské fórum a je dokladem vysoké profesionality jeho zaměstnanců,“ dodává s tím, že projekt byl připraven v rámci 100. výročí založení Československa a současné Evropského roku kulturního dědictví 2018.

Cenu v Obecním domě v Praze přebíraly koordinátorky projektu Šárka Belšíková a Anežka Šimková, jejíž projev sklídl také největší aplaus, a to i s ohledem na dění kolem Muzea umění Olomouc a jeho ředitele. Přímou na pódiu podpořil Muzeum umění také ředitel Galérie výtvarného umění v Ostravě a předseda Rady galerií České republiky Jiří Jůza.

„Ocenění, které se nám dostalo od nezávislé komise, má pro naše muzeum zvláště v dnešních dnech velký význam. Je to pocta našemu největšímu mezinárodnímu projektu, který ovšem naplnil naše zaměření na výtvarné umění ve středoevropském prostoru. Tato vize

žije a rozvíjí se už více než dvacet let díky jejím předním nositelům Pavlu Zatloukalovi a Michalu Soukupovi. Až v roce 2008 dostal tento program, posvěcený všemi ministry, název SEFO, Středoevropské fórum,“ připomněla ve své řeči Anežka Šimková.

Výstava *Rozlomená doba 1908–1928 | Avantgardy ve střední Evropě*, která se v Olomouci konala od 20. září 2018 do 27. ledna 2019, už má za sebou úspěšnou reprízu v Mezinárodním centru kultury v polském Krakově a od konce června je k vidění v Galerii města Bratislavy. Svou pouť po střední Evropě výstava uzavře na jaře 2020 v maďarské Pécsi.

„Poděkování za tento úspěch patří také našim partnerům Mezinárodnímu centru kultury v Krakově, Galerii města Bratislavy, Muzeu Jana Pannonia v Pécsi a samozřejmě i všem institucím, které tento významný projekt finančně podpořily – Ministerstvu kultury ČR, Visegrádskému fondu, Kreativní Evropě, Olomouckému kraji a Statutárnímu městu Olomouc a také všem zapůjčitelům z celé Evropy,“ uzavírá Michal Soukup. ○

Oceněné koordinátorky výstavního projektu *Rozlomená doba*, Šárka Belšíková a Anežka Šimková

Ocenění v kategoriích

KATEGORIE MUZEJNÍ VÝSTAVA ROKU 2018

Cena Gloria musaealis v kategorii Muzejní výstava roku 2018

Muzeum umění Olomouc za výstavu *Rozlomená doba 1908–1928*, uspořádanou ve dnech 21. září 2018 – 27. ledna 2019

Výstava dokumentuje nástup avantgardního umění na území bývalého Rakousko-Uherska a bude mít své reprízy také v Krakově, Bratislavě a Pécsi. Mezinárodní projekt představil moderní umění v klíčových bodech jeho rozvoje. Pozoruhodné je, jak umělecká tvorba v jednotlivých zemích, ač izolovaná dramatem doby, reagovala na historické události podobným způsobem.

II. místo

Západočeské muzeum v Plzni za výstavu *Kořeny*, uspořádanou ve dnech 28. března – 16. září 2018

III. místo

Městská galerie Litomyšl za výstavu *Já jsem... Zdeněk Nejedlý*, uspořádanou ve dnech 10. listopadu 2018 – 10. února 2019

Zvláštní ocenění

Galerie výtvarného umění v Ostravě za výstavu *Černá země? Mýtus a realita 1918–1938*, uspořádanou ve dnech 26. září 2018 – 6. ledna 2019

Zvláštní ocenění na doporučení čestného výboru soutěže

Západočeská galerie v Plzni za výstavu *Anatomie skoku do prázdna: Rok 1968 a umění v Československu*, uspořádanou ve dnech 20. června – 16. září 2018

Cena Českého výboru ICOM

Národní galerie v Praze za stálou expozici *1918–1938: První republika* zpřístupněnou dne 23. října 2018

KATEGORIE MUZEJNÍ PUBLIKACE ROKU 2018

Cena Gloria musaealis v kategorii Muzejní publikace roku 2018

Muzeum romské kultury za publikaci *Amendar: Pohled do světa romských osobností autorem Jany Horváthové, Alice Sigmund Herákové (eds.)*

Název knihy označuje v romštině ty „kteří jsou s námi“, myšleno „z velké romské rodiny“. Publikace představuje známé i zapomenuté osobnosti které vzdorovaly předpoklům a stereotypnímu obrazu romské populace. Zároveň je cenou sebereflexí etnické a obecně lidské identity. Více než 250 biografických medailonů vzniklo na základě důkladné terénní práce.

KATEGORIE MUZEJNÍ POČIN ROKU 2018

Cena Gloria musaealis v kategorii Muzejní počín roku 2018

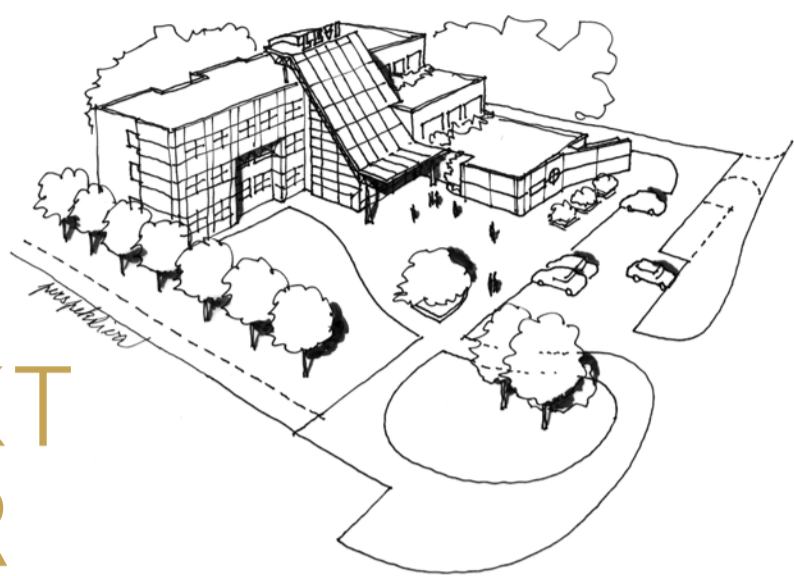
Národní technické muzeum za projekt *Prezidentský vlak 2018*

Jedinečnou akcí s názvem *Prezidentský vlak 2018*, pořádanou ke 100. výročí vzniku Československa, bylo vypravení zvláštního vlaku, který byl tvořen unikátními vozy, sloužícími k přepravě našich prezidentů a Františka Ferdinanda d'Este. Soupravu táhly napříč Českou a Slovenskou republikou historické lokomotivy vyrobené v CKD Praha po trase čítající celkem 4 150 km.

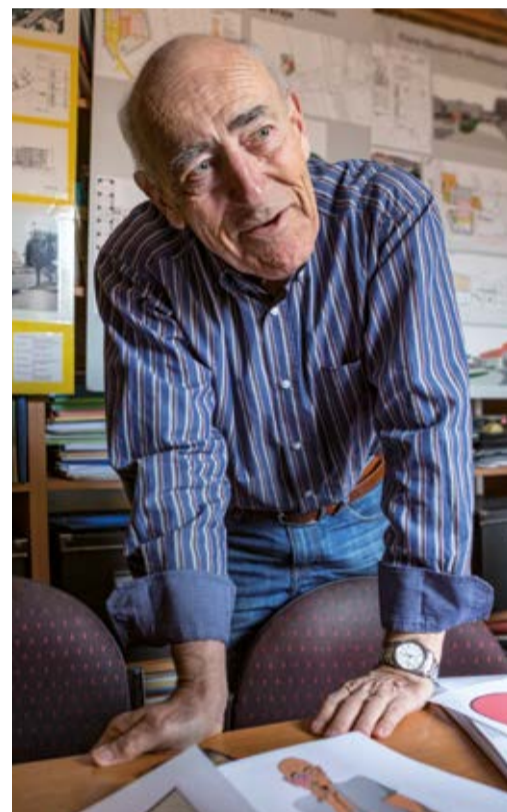
Muzeum roku 2018

Regionální muzeum Mělník za nejlepší hodnocení na portálu www.do-muzea.cz

NĚKTERÉ VĚCI BYCH DNES UDĚLAL JINAK, ŘÍKÁ ARCHITEKT PETR BRAUNER

Provozní budova firmy LEVI International, Seifertova 33, Píero, 1995–1997

Petr Brauner

Narodil se 29. listopadu 1936 ve Zlíně. V letech 1955–1961 vystudoval obor architektura a stavba měst na Fakultě architektury a pozemního stavitelství VUT v Brně. Po studiu, v roce 1961, dostal umístěnku do Krajského investorského útvaru Karviná, pobočka Havířov, aby záhy absolvoval základní vojenskou službu a ještě téhož roku přešel do olomoucké pobočky Krajského projektového ústavu Ostrava (později přejmenovaného na Stavoprojekt Ostrava, pobočka Olomouc). Po prověrkách v roce 1970 byl Brauner ze Stavoprojektu vyhozen, od roku 1971 pracoval v DRUPOSu (až do roku 1991). Po revoluci s manželkou založili architektonický ateliér B&B studio, Brauner se ještě krátce věnoval také práci pro Stavoprojekt. Od roku 2012 žije a pracuje v Píerově.

**Téměř šedesát let práce architekta Petra Braunera přineslo nespočet návrhů i usku-
tečných budov. V Olomouci každý zná
stavby jako jsou pavilon A Výstaviště Flo-
ra, věžový dům s vodojemem či Finanční
úřad s Všeobecnou zdravotní pojišťovnou,
ale nikdy je nikdo nemohl vidět pohro-
madě, tedy až do letošního června, kdy
Muzeum umění Olomouc uspořádalo dva-
osmdesátiletému architektovi jeho vůbec
první výstavu.**

„Přiznám se, že jsem se na výstavu těšil, ale měl jsem i trochu strach, aby mne nikdo nepomluvil,“ směje se Petr Brauner.

„Výstava, která potrvá až do 13. října, nabízí návštěvníkům Muzea moderního umění originální projekty i dobové fotografie, které ukazují původní vzhled Braunerových staveb,“ říká kurátorka Klára Jenišťová.

Sen o kresleném filmu

Jeden z nejznámějších olomouckých architektů se přitom architektem vůbec stát nechtěl. Rád kreslil a svou budoucnost viděl spíše v animovaném filmu.

„Když jsem chtěl kreslený film studovat, tak mi otec řekl, ať jdu raději na architekturu. Přistoupil jsem na to s tím, že stejně později přejdu k filmu. Architektura mě však začala bavit,“ přiznává Petr Brauner.

Studovat měl původně v Praze, ale kvůli vztahu komunistického režimu k jeho otci skončil v Brně. „Tehdy otec přišel z politických důvodů o práci v Praze a druhou našel v Brně. Já už měl po pražských příjmačkách, ale otec mi řekl: „Přece nezůstaneš v Praze, když se stěhujeme do Brna.“ Šel jsem se tedy zeptat, jak příjmačky dopadly a dozvěděl jsem se, že se ztratil můj test z fyziky. Zeptal jsem se, jestli tedy budu muset dělat v Brně nový. Ve chvíli, kdy se dozvěděli, že nebudu studovat v Praze, se test velmi rychle našel,“ vypráví o začátku své cesty k architektuře.

Brněnská studia byla pro něj klíčová, setkal se během nich s řadou významných architektů. „Měl jsem štěstí, že na škole ještě působili lidé jako Bohuslav Fuchs či Bedřich Rozehnal. Fuchse však penzionovali a Rozehnal vyhodili v roce 1958, a dokonce jej i zavřeli. Ale

Obytný dům s vodojemem, I. P. Pavlova 62, Olomouc, 1968–1973

právě díky těmto lidem mě to začalo bavit,“ říká Brauner.

Olomoucké začátky

Po dokončení studia dostal umístěnku v investorském úřadu v Karvině. „To se nesmělo odmítnout, ale poprosil jsem ředitele Stavoprojektu, jestli by mě nevzali oni. Musel jsem mu ukázat index. Studijní výsledky jsem měl dobré, a tak mě vzali,“ vypráví dnes úspěšný architekt.

Po půlroční vojné pak přišla osudová nabídka do Olomouce. „Tady jsem se dostal k inženýru Adamcovi. První věc, na které jsem se podílel, byla stavba sídliště před nádražím. Mým úkolem bylo řešit atypické stavby, takové ty přízemní prodejny.“

Jeden z prvních velkých projektů Petra Braunera byl pavilon A pro olomoucké Výstaviště Flora. „K němu jsem se dostal poměrně brzy. Šlo tehdy o vnitropodnikovou soutěž, a tu jsem vyhrál. Projekt jsem dělal po práci doma, protože šlo od tzv. nadplán,“ vysvětluje.

Podobu stavby silně ovlivnil její účel – květinové výstavy. „Výstavní pavilón by měl vypadat úplně jinak. Má to být bedna, která umí nejrůznější osvětlení a hlavně musí být variabilní. Já jsem tehdy ještě v mladické naivitě či romantice ale vymyslel šestici stromů i s větvemi, které držely další konstrukce toho pavilónu a vlastně korespondovaly s Florou jako květinovou výstavou.“

Pavilón A se stal vstupním pavilónem celého Výstaviště, což v jeho podobě hrálo roli. Dodnes jde o nejvíce navštěvovanou součást areálu, i proto prošel před pěti lety rekonstrukcí. „Bohužel v jejím průběhu odešel původní ředitel Výstaviště architekt Štefka do penze a nahradil jej ekonom Jiří Uhlíř, což se na ní významně podepsalo,“ posteskl si Brauner.

„Do rekonstrukce jsem se zapojil i se svou kancelářským týmem, že jsme podle Štefkova programu udělali studii a dokumentaci k územnímu řízení. Tehdy mi bylo jasné, že se k tak velkému projektu nedostaneme. Ve stejnou dobu mě ale chtěl Stavoprojekt za vedoucího ateliéru a já se rozhodl nabídku přijmout po dobu případného projektu rekonstrukce pavilónu A. Stavoprojekt nakonec zakázku opravdu získal.“

Kromě samotné rekonstrukce byla plánována také přístavba k pavilónu A. „Nový ředitel se ale rozhodl celý projekt rozdělit na etapy. S tím, že druhá etapa, tedy přístavba, nebude uskutečněna hned. Z toho by ale vzešel paskvil. Takže jsem projekt upravil, aby se nemuselo měnit územní rozhodnutí, ale aby i první etapa vypadala jako hotová. Druhá etapa se nakonec vůbec nerealizovala, což je podle mě škoda,“ lituje.

I přes tyto problémy je Petr Brauner s celkovou rekonstrukcí jedné ze svých nejslavnějších staveb spokojen.

Věžový dům s vodojemem

Jednou z nejvýraznějších Braunerových olomouckých staveb je věžový dům s vodojemem na Nové Ulici. „To je průmyslová stavba, ale trochu jinak pojetá,“ popisuje jej architekt. Jde totiž o stavbu, v jejíž horní části se nacházejí prakticky dva vodojemy, v dolní části jsou pak umístěny byty.

„Nápad přišel od investora, chtěl postavit vodojem a využít konstrukci i pro byty. Na Slo-

Rekreační středisko Dopravních staveb, n. p. Olomouc, Hvozd u Mladče, Vojtěchov 2, 1976–1980

vensku už něco podobného bylo. Dokonce jsme se tam jeli i podívat. Nebylo to sice nic moc, ale vtip využití konstrukce pro byty tam byl,“ přibližuje Brauner vznik této jedinečné budovy.

Architekt nechal prostor mezi byty a vodojemem prázdný. Jde o dvě podlaží, přičemž jedno tvoří terasa, ze které by případný únik vody odtéká výpustěmi pryč. „Fór byl v tom, že jde o dva vodojemy. Jeden je uprostřed a kolem něj druhý. S takovým požadavkem přišel státek, zabránili jsme tím excentrickému přetížení stavby, které by nastalo vypuštěním vodojemu.“

Karikatura a konec ve Stavoprojektu

Další architektonickou dráhu Petra Braunera poznamenala okupace Československa v roce 1968 a následný vyhozov ze Stavoprojektu. „V ROH jsem byl u nás v podniku přes kulturu. Tehdy jsme se samozřejmě nejrůzněji angažovali v celém tom procesu roku 1968, ale potom přišla okupace. Tehdy jsme poslali oficiální dotaz, kde jsou peníze ze sbírky na Masarykův pomník. Navíc jsem potom namaloval pozvánky na mikulášskou oslavu, kde byli čerti i andělé maličci a nad nimi stál velký ruský voják se samopalem. Vždycky jsem se moc bavil karikaturami.“

Finanční úřad a Všeobecná zdravotní pojišťovna, Lazická 22, Olomouc, 1994–1996

Nové normalizační poměry však humoru příliš prostoru nedávaly, a tak přišel vyhozov. Architekt Brauner měl zaměřit do údržbářské čety pro drogerie, ale opět měl štěstí. „Dostal jsem se do DRUPOSu, projekční kanceláře Svazu bytových družstev, a i tam jsem se dostával k zakázkám, které s bytovkami neměli nic společného – krematorium v Šumperku, provozní budova pojišťovny v Prostějově a takové stavby. Bytovek jsem měl strašně málo,“ říká.

V DRUPOSu zůstal až do převratu, respektive ještě o rok déle, poté manželé Braunerovi dospěli k rozhodnutí založit si vlastní kancelář. „To byla velká změna. Člověk napřed nevěděl, jestli musí vždy vyhovět zadavateli či nikoliv. Trošku jsem se motal a nevěděl jsem jak na to. V té době navíc v Česku vrcholila postmoderná a já s ní příliš nesouhlasil. Svazovala mi ruce, takže jsem musel dělat i nějaké postmoderní stavby, například olomoucký Finanční úřad či bývalý Hotel Gemo. Až časem jsem se vrátil k tomu, co se mně líbí.“

Zadání je základ

Podle Petra Braunera je pro architekta klíčové zadání. „To je naprostý základ. Několikrát jsem se setkal s tím, že klient v průběhu stavby zadání měnil. To je potom velký problém.“

Přiznává však, že ani architekt není neomylný a sám by některé věci na svých stavbách přece jen změnil. „S léty praxe jsem dospěl k tomu, že především u rekonstrukcí není dobře dávat do všeho to, co je zrovna módní. Nevypadá to dobře. Například na vodojemu začala padat fasáda a já dostal za úkol udělat zastřešení nad vchodem. Udělal jsem tam v brutalismu velký sloup a až to bylo hotové, tak jsem si musel přiznat, že jsem to zdrbal,“ nešetří Brauner sebekritikou. „Naštěstí se pak dělala rekonstrukce, takže jsem to mohl nechat zbourat.“

Petr Brauner byl až do letošního roku aktivním architektem. Jeho poslední zakázka bude letos dostavěna, žádné další už nebere. „Nyní vlastně dělám a nedělám. Stavba se už blíží ke konci a já začínám mít trochu pocit prázdnoty,“ přiznává. O

VASARELY, THEIMER, SOMMEROVÁ, PITHART A DALŠÍ VYJÁDŘILI PODPORU MUZEU UMĚNÍ

Osobnosti české a světové kultury, politici i akademici reagují na kroky ministra kultury Antonína Staňka vůči Muzeu umění Olomouc, projektu Středoevropského fóra i odvolání ředitele Michala Soukupa. Do Olomouce napsal sochař Ivan Theimer, prezident Vasarelyho nadace a vnuk slavného malíře Pierre Vasarely, prezident polské národní komise pro UNESCO Jacek Purchla, herečka Bára Hrzánová, bývalý premiér Petr Pithart či režisér Miroslav Krobot, Petr Zelenka a Olga Sommerová.

„Sleduji olomoucké muzejnictví a vůbec péči o památky s obdivem už celá desetiletí. Zasloužená pýcha Moravy! Odvolání ředitele Muzea umění Olomouc pokládám za neomalenost, za podraz bývalého primátora! Sociální demokracie si přibila další hřeb do své eventuální rakve. Jak se trefila do množiny varovných signálů, vysílaných z vládní koalice,“ napsal **Petr Pithart**.

Muzeum umění a návrh pana Šepky je něco, na co můžeme být hrdí a čím bychom se mohli chlubit a z čeho by měla prospěch nejen Olomouc, tvrdí pak ve svém prohlášení herec a režisér **Miroslav Krobot**.

Dopis s podporou poslal do Olomouce také **Pierre Vasarely**, vnuk slavného představitele op-artu a kinetického umění Victora Vasarelyho a prezident Vasarelyho nadace v Aix-en-Provence: „Muzeum a jeho současní zaměstnanci získali podporu mnoha institucí ze země Visegrádské čtyřky, získalo i označení Evropské dědictví (Cultural Heritage Label) a podporu mnoha západních muzeí a nadací. Po mnoho let je toto muzeum za své výstavy, za svůj badatelský program a za vize uskutečňované v programu CEAD (Central European Art Database) pokládáno za jednu z nejvýznamnějších institucí. Vasarelyho nadace je ve styku s Muzeem umění již 11 let, navázali jsme velmi úzkou spolupráci. Jsem přesvědčen, že Muzeum umění Olomouc musí v činnosti pokračovat i se svým architektonickým programem, aby mohlo nadále rozvíjet své aktivity.“

Z Francie přišla podpora také od olomouckého rodáka a slavného sochaře **Ivana Theimera**: „Těším se na to, až zase přijedu do Olomouce a uvidím, že se v sousedství Muzea umění staví dům pro Středoevropské fórum, o kterém vyprávím přátelům v Paříži i v Toskánsku. Vzpomínám si, jak jsme o tom už v devadesátých letech diskutovali jako o myšlence, která mě úžasně nadchla a těším se na setkání s přáteli, s těmi, kteří to všechno s takovou inteligencí, rozhledem, obětavostí

a neuvěřitelnou pílí v minulých letech vytvořili – s Michalem Soukupem, Ondřejem Zatloukalem, Ginou Renotière a mnoha dalšími.“

Za Muzeum umění a jeho zaměstnance se postavil i **Karel Srp**, autor největší mezinárodní výstavy v historii muzea, za níž obdrželo ocenění *Gloria musaealis Rozlomená doba 1908–1928*: „Svoji činností se Muzeum umění stalo jednou z nejrespektovanějších evropských institucí, jež má ve své náplni i starost o nejvýznamnější umělecká díla, jež jsou v České republice (např. Tizianův obraz *Apollón a Marsyas*). Budova nového muzea by měla být zastřešením dlouhodobé koncepce, jejíž obsah je mnoho let předem promyšlený, je výsledkem práce a diskusí mnoha zaměstnanců muzea a externích spolupracovníků. Bylo by na pováženou, kdyby jakkoli došlo k pokusu o destabilizaci této instituce. Muzeum umění Olomouc je klenotem, jenž nemá České republice obdoby.“

Středoevropská podpora

Řediteli Michalu Soukupovi pak napsal dopis také prezident polské národní komise pro UNESCO **Jacek Purchla**, kde mimo jiné píše: „Nejlepším příkladem Vaší mimořádné činnosti byla výstava v Mezinárodním kulturním centru v Krakově *Rozlomená doba 1908–1928. Avantgardy ve střední Evropě*. Právě díky Vaší osobní iniciativě a Vašemu vedení mohlo být shromážděno vynikající středoevropské umění z let 1908–1928 a poprvé komplexně představeno ve všech zemích Visegrádské čtyřky. Nikdy dříve toto nikdo neudělal, a pravděpodobně se podobný počin ani v dohledné době nezopakuje. Výchyt Vašich úspěchů je mnohem delší. Dovolím si tedy zdůraznit alespoň jeden z loňského roku, kdy Muzeum umění Olomouc připravilo doposud vůbec největší výstavu abstraktního polského umění v dějinách. Výše uvedené příklady jasně poukazují na skutečnost, že není žádná další česká instituce zsvěcenější vzájemnému porozumění sousedských zemí skrze umění a kulturu. Vaše prokazatelné nasazení a strategická vize v této misi si zaslouží nejhlubší uznání.“

Historička umění, emeritní profesorka **Irina Subotić** píše z Bělehradu, že: «Muzeum umění Olomouc, vedené ředitelem Michalem Soukupem, představuje mimořádnou a seriózní kulturní instituci nejen díky bohatosti svých sbírek, ale také díky své aktivní spolupráci na mezinárodní úrovni. Velice silně mě zarmoutilo, když jsem se dozvěděla, že namísto ocenění byl ředitel Soukup, obdivovaný mnoha kolegy ve Vaší zemi ale i v zahraničí, perzekvován zcela v rozporu se zásadními principy demokracie a svobody. Podobná je

i situace se Středoevropským fórem Olomouc (SEFO). Je neuvěřitelné, že ve Vaší zemi, která tolik trpěla v době komunismu, jsou Vaši intelektuálové, profesionálové a schopné osobnosti opět vystavovány nedůvěře, neopodstatněné kontrole a politickým útokům. Taková situace značně poškozuje obraz české demokracie a jejích evropských hodnot. Moji kolegové i já osobně jsme touto situací velmi zarmoceni a požadujeme spravedlnost a svobodu vyjadřování coby základní elementy demokracie kdekoliv - momentálně tedy v České republice.“

„Tímto na základě svých zkušeností a návštěv vyjadřuji své přesvědčení, že Muzeum umění Olomouc je mimořádná instituce spravující významné sbírky a provozující kurátorskou činnost vysoké kvality. Vyjadřuji plnou podporu zaměstnancům muzea a věřím, že budou moci pokračovat ve své důležité práci bez jakýchkoliv překážek,“ píše z Kalifornie paní **Eva Forgacs**, historička umění, členka Poradního výboru EAM.

Beata Gawrońska-Ooram, historička umění a autorka výstavy *Abstrakce. PL*, poslala také svou podporu řediteli Soukupovi: „Vážený pane řediteli, s velkým překvapením a smutkem jsem si přečetla zprávu o Vašem propuštění z funkce ředitele MUO. S potěšením jsem s Vámi a Vaším výborným týmem spolupracovala při výstavách Alfreda Lenicy, *Abstrakce.PL* a připravované výstavě Jana Pamuly. Vždy jsem obdivovala Vaši profesionalitu, zkušenosti, vynikající kompetence a angažovanost vůči celému týmu zaměstnanců MUO. Výrazem obdivu k úspěchům MUO je mimo jiné i současný návrh představit výstavu *Abstrakce.PL* v uměleckém centru Marka Rothka v lotyšském Daugavpils. Doufám, že rozhodnutí o Vašem odvolání není konečné. Přeji Vám hodně zdraví a klidu. K pozdravům připojuji svůj respekt a obdiv vůči Vám.“

Zaskočená Olomouc

Podpora na domácí půdě Olomouce je také výrazná. Kroky ministra Staňka považuje z velmi nešťastné například rektor Palackého univerzity **Jaroslav Miller**: „Vážení přátelé, dovolte mi za Univerzitu Palackého v Olomouci coby smluvního partnera Muzea umění Olomouc a projektu SEFO vyjádřit poděkování za trvalé kulturní obohacování města Olomouce, výstavní akce na světové úrovni i za maximální úsilí, které jste doposud věnovali prosazování vzniku Středoevropského fóra, a to za velmi komplikovaných a méněcích se podmínek. Coby instituce, která se odborně zabývá

mapováním kulturních a kreativních průmyslů, konstatujeme, že stabilitu MUO a bezkonfliktní realizaci SEFO považujeme za jednu z rozvojových priorit Olomouce s výrazným a mnohostranným potenciálem. Způsob řešení sporných bodů a personálních otázek ze strany zřizovatele považujeme za velmi nešťastný a jdoucí proti vyznění dosavadních jednání.“

„Miluji Olomouc a považuji ji za nejlepší místo na světě. Ale – co si budeme povídat – ve srovnání s kulturními centry v blízkém i vzdáleném okolí je Olomouc provinční hnízdo. Jen mizivé množství kulturních institucí či jednotlivých osobností bylo v různých časech schopno tuto provinčnost překonat a vyrůst do evropských rozměrů. Institucí, která toho byla schopna, bylo vždycky olomoucké Muzeum umění – zásluhou svých hluboce vzdělaných ředitelů, Pavla Zatloukala a Michala Soukupa, ale i zásluhou svých angažovaných a věci české a středoevropské kultury a umění dedikovaných spolupracovníků. Jako bývalá vedoucí kateder germanistiky a judaistiky UP konstatuji, že se mi s Muzeem umění vždy skvěle spolupracovalo (připomínám jen společně vymyšlený a již jedenáctkrát provedený festival Dny židovské kultury a objevitelskou výstavu o – další velké nadprovincní – olomoucké osobnosti, Paulu Engelmannovi), jako jednatelka spolku profesorů FF UP, „Societas cognitorum“ konstatuji, že profesor Pavel Zatloukal patří k našim nejzářivějším členům a že jeho současnou dehonestací těžko neseme. Instituce a osobnosti nadprovincního dosahu a nadprovincní kvality nemají ovšem v prostředí provinční průměrnosti na různých ústlano: vyvolávají nechuť, závist, nevraživost,“ uvedla **Ingeborg Fialová-Fürst**, germanistka, členka Rakouské akademie věd, profesorka FF UP. K nastalé situaci se vyjádřilo také **Zastupitelstvo města Olomouce**, které schválilo následující prohlášení: „Zastupitelstvo města Olomouce se znepokojením sleduje dění kolem Muzea umění Olomouc, které pokládá za jednu nejvýznamnějších kulturních institucí v našem městě. ZMO za této situace znovu zdůrazňuje dlouhodobou podporu záměru Středoevropského fóra a vyjadřuje obavy, že současný vývoj povede k ohrožení realizace celého záměru.“

Znepokojení nad kroky ministra Staňka vyjádřila také **Rada galerií ČR**. Její prohlášení podepsali tito ředitelé **Jan Randáček** (Oblastní galerie Liberec), **Lenka Škvorová** (Muzeum umění a designu Benešov), **Pavel Ciprian** (Muzeum města Brna), **Aleš Seifert** (Alšova jihočeská galerie), **Marcel**

Fišer (Galerie výtvarného umění v Chebu), **Daniel Novák** (Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě), **Jan Samec** (Galerie umění Karlovy Vary), **Hana Kristová** (Galerie Klatovy / Klenová), **Jan Štíbr** (Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích), **Jan Kapusta** (Galerie výtvarného umění v Náchodě), **Josef Chalupa** (Horácká galerie v Novém Městě na Moravě), **Jiří Jůza** (Galerie výtvarného umění v Ostravě), **Hana Řeháková** (Východočeská galerie Pardubice), **Roman Musil** (Západočeská galerie v Plzni), **Aleš Rezler** (Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory), **Magdalena Juříková** (Galerie hlavního města Prahy), **Miroslav Divina** (Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem), **Ivo Frolec** (Slovácké muzeum v Uherském Hradišti), **Václav Mílek** (Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně), **Jan Smetana** (Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových), **František Zachoval** (Galerie moderního umění v Hradci Králové), **Václav Zoubek** (Rabasova galerie Rakovník), **Josef Fantura** (Galerie výtvarného umění v Hodoníně), **Martina Lehmannová** (Památník Lidice), **Hana Nováková** (Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě), **Dana Schlaicherová** (Městská Galerie Litomyšl). O

Muzeum umění Olomouc podporu dále vyslovili: Divadlo Continuo, David Voda (historik umění, bývalý kurátor MUO a podnikatel v průmyslu), **Jan Brodský** (kurátor SGVU), **Spolek skutek** (členové a členky výboru: **Alena Kunicová, Marek Meduna, Tomáš Hruza, Josefina Klimentová, Lucie Kultová, Johana Lomová, Jiří Ptáček, Piotr Sikora, Šárka Zahálková, Markéta Odehnalová** (historička umění), **Eva Nováková** (předsedkyně Klubu UNESCO Kroměříž), **Anežka a Miroslav Kovalovi** (Galerie Jiřího Jílka v Šumperku), **Jiří a Kateřina Žlebko** (sochař a malířka, kreslířka) **Martin Velíšek** (akademický malíř), **Pavel Konečný** (bývalý ředitel Divadla hudby), **Jiří Lindovský** (grafik, kreslíř a malíř), **soubor pražského Divadla Letí, Lubomír Smékal** (psycholog a scenárista filmů *Díra u Hanušovic a Kvarteto*), **Ondřej Michálek** (grafik, kreslíř, grafický designér, výtvarný pedagog), **BuranTeatr** (brněnské divadlo), **Ondřej Dadejík** (Společnost pro estetiku), **Jan Jemelka** (akademický malíř), **Alena Jemelková** (vedoucí Památkové péče Arcidiecéze olomoucké), **Jiří Hrabal** (literární teoretik a estetik, Katedra bohemistiky FF UPOL), **Anna Ošancová, Jan Zemánek, Jana Budíková, Ivana Klímešová, Ivona Vlčínská, Olga Ficnerová, Marta Mikšíková** a mnoho dalších.

Muzeum umění Olomouc všem za vyslovenou podporu děkuje

„Sbohem, pane ministře!“ přišlo Antonínu Staňkovi říct na dva tisíce lidí

Sborovým „Sbohem, pane ministře“ a českou hymnou v podání Dagmar Peckové vyvrcholil květnový koncert na podporu petice www.nekulturniministr.cz za odvolání ministra kultury Antonína Staňka. Do proluky u Muzea moderního umění přilákala na dva tisíce lidí.

Podpořit Muzeum umění ve sporu s ministrem Antonínem Staňkem, zahrát a zazpívat přijeli do Olomouce kromě Dagmar Peckové také David Koller se svým bandem, Barbra Poláková, Tata Bojs, ASPM Jana Spáleného, David Stypka & Bandjeez či Nylon Jail.

Během čtyřhodinového koncertu se na pódiu střídali s hudebníky také řečníci. Muzeum umění zastupoval jeho zakladatel a bývalý ředitel Pavel Zatloukal, který

poukázal na boj zaměstnanců muzea se svým zřizovatelem. Důvody vzniku petice za odvolání ministra pak vysvětlil jeden z jejích autorů ředitel Centra současného umění DOX Leoš Váňa. „Hlavním posláním ministra kultury je pomáhat vytvářet kulturní prostředí. Vědí to všichni, co jsou spojeni s kulturou, až na pana ministra Antonína Staňka,“ posteskl si.

Na pódiu se objevil i výtvarník Jiří David, který Antonína Staňka vyzval k rezignaci už na zahájení benátského Bienále. Hned dva projevy pronesl i bývalý ministr kultury Daniel Herman, který mimo jiné zdůraznil úspěchy Muzea umění jako zisk ocenění European Heritage Label pro Arcidiecézní muzeum či vítězství výstavy *Rozlomená doba 1908–1928* v soutěži Gloria musealis.

„Muzeum umění Olomouc i Národní galerie v Praze dělají svou práci čest naší kultuře a celé České republice. Jde o skutečně prestižní instituce a pokud jim někdo škodí, je to hanba,“ zdůraznil Herman.

Celým večerem provázela moderátorská dvojice Filip Rajmont a Vojtěch Přívětivý, kteří připomínali ministrové výroky a činy ve funkci, jako například křest knihy Miroslava Grebeníčka proti církevním restitucím, návrh komunistického básníka Karla Sýse na vyznamenání, jmenování Alosie Mačáka náměstkem ministra či neznalost rozpočtu ministerstva kultury. O

Petici za odvolání Antonína Staňka podepsalo přes 10 000 lidí.

Část křížové cesty z Orlice bude k vidění ve Dvoře Králové

Letos uplyne tři sta let od narození pozdně barokního malíře Jana Václava Bergla a v rámci těchto oslav se spojilo několik českých a rakouských institucí, aby připomněly tuto osobnost a její dílo. V Olomouci jste se s Berglem mohli setkat od února do května. Nyní jej představuje výstava v rodném Dvoře Králové.

„Olomoucká výstava ukázala čtrnáct v průběhu let 2010–2018 zrestaurovaných orlických obrazů křížové cesty z roku 1759. Berglovo výročí bude připomenuto i komentovanými prohlídkami opočenské křížové cesty a zářijovou přednáškou na tamějším zámku, která se společně s varhaním koncertem mapujícím díla skladatelů působících na dvoře Marie Terezie a Josefa II. zapojí do programu Dnů evropského

Jan Václav Bergl, *Kristus potkává Veroniku*, Opočno, klášter kapucínů

kulturního dědictví,“ nastiňuje další český program Berglovského roku Petr Arijčuk, spoluautor olomoucké výstavy *Křížová cesta z Orlice*.

K oslavám jubilea se v červenci připojilo také jeho rodiště, Dvůr Králové nad Labem. „Víme, že v průběhu padesátých až sedmdesátých let 18. století opakovaně přijímal zakázky na vyhotovení obrazů pro oba královédvorské kostely – pro děkanský kostel sv. Jana Křtitele, v němž byl v září roku 1719 pokřtěn, i pro kostel Povýšení sv. Kříže na Dolním Předměstí. Právě tento rozměr Berglovy tvorby a vůbec stopu zanechanou ve východních Čechách představuje svým návštěvníkům do 29. září Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem a jeho výstava Jan Václav Bergl – z malého města až na císařský dvůr,“ říká Arijčuk

A i zde bude zastoupeno téma křížové cesty, které stálo vůbec na počátku zájmu o Berglovy tvorbu v českých zemích. Právě identifikace Bergla jako autora křížové cesty ze Dvora Králové probudila badatelský zájem a přispěla k rozpoznání dalších malířových prací ve východních Čechách.

„Pro diváka zajímavou konfrontací nabídne srovnání různých malířských poloh, jež Bergl při malbě jednotlivých křížových cest uplatnil. Vedle obrazů křížové cesty ze Dvora Králové se tak znovu, pro zajištění náležitě vizuální konfrontace, představí čtyři obrazy téhož námětu z Orlice a dále dvojice obrazů zapůjčených z kapucínského kláštera v Opočně,“ prozrazuje autor výstavy.

Vůbec poprvé se široké veřejnosti představí takřka neznámý Berglův obraz *Sv. Jan Nepomucký rozdávající almužnu*, nedávno identifikovaný ve sbírkách královédvorského muzea a zrestaurovaný na přelomu let 2018–2019 u příležitosti připravované výstavy Petrem a Šárkou Bergerovými. Program Berglova jubilejního roku 2019 v rodném Dvoře Králové pak završí v neděli 22. září slavnostní odhalení malířovy pamětní desky.

PROJEKT SEFO VZBUZUJE ZÁJEM AŽ VE FRANCII

Po velkém úspěchu retrospektivní výstavy Victora Vasarelyho v Centre Georges Pompidou v Paříži, která skončila letos v květnu, následuje výstava *La Révolution Permanente* v Aix-en-Provence ze sbírek Centre Pompidou, u čehož nesmí chybět ani zástupci Muzea umění Olomouc a především projektu Středoevropského fóra (SEFO).

„Přijala jsem pozvání na vernisáž od Pierra Vasarelyho, prezidenta Fondation Vasarely, která spravuje dílo významného francouzsko-maďarského umělce Victora Vasarelyho a dlouhodobě s námi spolupracuje. Při příležitosti zahájení výstavy *La Révolution Permanente* jsem se setkala také s jejím autorem a kurátorem z pařížského Centre Georges Pompidou Michelelem Gauthierem. Ten se velmi zajímal o náš projekt SEFO, který mapuje středoevropské umění,“ prozradila zástupkyně ředitele Muzea umění a vedoucí odboru SEFO Gina Renotière.

Olomoucké Muzeum umění bylo vůbec první institucí v České republice, která již před dvanácti lety představila tvorbu Victora Vasarelyho rozsáhlou výstavou. Od té doby velmi úzce spolupracuje s Fondation Vasarely v Aix-en-Provence a také díky této spolupráci se může pyšnit Vasarelyho díly ve svých sbírkách.

„Aktuální výstava v Aix-en-Provence je pro Muzeum umění jedinečnou příležitostí navázat bližší spolupráci i s tak slavnou institucí jakou je Centre Georges Pompidou v Paříži. Ukazuje se, že náš dlouholetý projekt SEFO by se mohl stát jakousi společnou platformou hledání podob poválečného umění v Evropě,“ dodává Gina Renotière.

Gina Renotière s Michele Gauthierem z Centre Georges Pompidou na zahájení výstavy *La Révolution Permanente*

CHCETE MUZEION DO SCHRÁNKY? STAŇTE SE ČLEMEM SPOLKU PŘÁTEL MUZEA UMĚNÍ.

SPOLEK PŘÁTEL MUZEUM UMĚNÍ OLOMOUC
PŘIHLÁŠKA DO SPOLKU PŘÁTEL MUZEA UMĚNÍ OLOMOUC

JMÉNO:	
ADRESA:	
PSČ:	
DATUM NAROZENÍ:	
E-MAIL:	
TEL.:	
DATUM PŘIHLÁŠENÍ:	

OZNAČTE TYP ČLENSTVÍ:

- ČLEN | 400 Kč
- STUDENT (15–26 LET) | 200 Kč
- SENIOR (NAD 60 LET) | 200 Kč
- RODINNÉ ČLENSTVÍ (2 Dospělí, 2 Děti) | 500 Kč

PLATBU ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ LZE ROZLOŽIT DO DVOU PLATEB (PRVNÍ – DO 30. ČERVNA, DRUHÁ – DO 30. ŘÍJNA)

→ SOUHLASÍM SE ZPRACOVÁNÍM MÝCH OSOBNÍCH ÚDAJŮ

INFORMACE SI PŘEJI ZAŠÍLAT:

- POŠTOU
- E-MAILEM

PŘIHLÁŠKU LASKAVĚ ODEVZDEJTE V POKLADNĚ MUZEA UMĚNÍ OLOMOUC NEBO ZAŠLETE NA ADRESU:

Spolek přátel Muzea umění
Muzeum umění Olomouc
Denisova 47, 771 11 Olomouc

PŘIHLÁŠKU LZE VYPLNIT TAKÉ ELEKTRONICKY NA www.muo.cz

KALENDÁRIUM

Otto Gutfreund*3.8.1889 Dvůr Králové
†2.6.1927 Praha

Jedním z nejvýznamnějších českých vkladů do světového kulturního dědictví je dílo Otty Gutfreunda. Průkopník aplikování formálních a myšlenkových kubistických postupů v sochařské tvorbě by se letos dožil sto třiceti let. S kubismem se seznámil již v době svých studií v ateliéru Émila Antoina Bourdella na Académie de la Grande Chaumière v Paříži (1909–1910). Jeho umělecký rukopis je nejen syntézou domácí tradice (František Bílek, Jan Štursa), soudobé francouzské tvorby (od Augusta Rodina, Émila Antoina Bourdella až po Pabla Picassa) a německého expresionismu (okruh berlínské Galerie Der Sturm), ale také odkazem na české i francouzské gotické sochařské umění. Jeho stěžejní prací je socha Úzkost, což je významný milník celoevropského umění na cestě od expresionismu ke kubistickému výtvarnému výrazu.

Úzkost, (1911–1912), bronz, výška 147 cm, získáno 2008, Muzeum umění Olomouc.

3

Srpna

Ranní toaleta, 1906, olej, plátno, 125 × 96 cm, získáno 1951, Muzeum umění Olomouc.

Emil Czech*17.10.1862 Horní Dlouhá Loučka
†7.7.1929 Dolní Dlouhá Loučka

Emil Czech, moravský malíř německé národnosti se narodil do rodiny sládka v pivovaru Řádu německých rytířů v Horní Dlouhé Loučce na Uničovsku. Studia absolvoval ve Vídni, kde měl i vlastní ateliér. Mezi jeho díla patří nástropní malby v divadle v Lublani nebo v dvorním kostele v Innsbrucku. Původně tvořil spíše dekorativní malby, později přešel do figurální tvorby a k portrétům. Mezi jeho nejznámější díla pak patří Ranní toaleta, kde autor charakterizoval příkladně loajální rodinu, v jejímž salonku visí portrét císaře Františka Josefa I. Středem pozornosti ve výjevu z úřednické domácnosti je ranní příprava hlavy rodiny, již možná k slavnostní příležitosti, jeho choť rozčesává pěstěný plnovous. Z mužova postoje i pohledu číší obřadnost tohoto momentu, kterou narušuje bezprostřední, radostné poskakování jeho psa.

7

Července

Heinrich Ignaz Franz Biber*12.8.1644 Stráž pod Ralskem
†3.5.1704 Salcburk

Heinrich Biber studoval hudbu ve Vídni u J. H. Schmelzera a rovněž se u něj vyučil vynikající houslové hře. Mnohé z Biberových skladeb jsou technicky náročné a efektní. Od roku 1668 působil na kroměřížském dvoře jako komorník a hudebník věhlasné dvorní kapely biskupa Karla II. z Lichtensteina-Castelcornu, avšak místní kulturní a umělecké poměry a finanční situace donutily Biberu k útěku do Salcburku. Nadále však posílal biskupu Karlovi své skladby, dokonce některé autografy. Biber velmi často ve svých kompozicích zhudebňoval přírodní motivy, zvuky bítv a jiná fascinující témata. Battalia je sonáta pro 10 nástrojů složená z několika popisných částí (válečná vřava, opilí mušketýři, bitva, pochod, lamento za mrtvé vojáky). Biber na titulní stranu autografu této skladby připsal provozovací poznámky a doporučení k realizaci některých zvuků.

Battalia, 1673, rukopis, papír, 320×210 mm, získáno 1673, Arcidiecézní muzeum Kroměříž

12

Srpna

Ferdinand Engelmüller*22.12.1867 Praha
†29.9.1924 Praha

Ferdinand Engelmüller náležel k nejlepším žákům Julia Mařáka. Spoluzakládal spolek Mánes a stal se jeho jednatel. Od roku 1902 se věnoval velkému cyklu „Česká krajina“, kterým se pokoušel o vyjádření „duše českého kraje“. Zvláště pláň Bílé hory a polabské roviny v Engelmüllerově podání rozechvívají svým osobitým smutkem. Silný pocit melancholie a osamocení vyvolává i olomoucký obraz, v inventáři označovaný jako Podvečer či Krajina s rotundou. Je to jeden z autorových pohledů na Bílou horu s dramatickou oblohou a letohrádkem Hvězda, jenž

Podvečer (Bílá hora), [kolem 1904], olej, plátno, 37,5 × 51 cm, Muzeum umění Olomouc.

jakoby na horizontu ztrácel svou monumentalitu. Olomoucká malba mezi nimi vyniká nejprostším a nejimpresivnějším zobrazením tohoto místa.

Z MĚSTA VEN! Sovinec jako centrum československé nezávislé kultury 1974–1989

Jindřich Štreit je nejen jedním z nejlepších českých fotografů, ale také organizátorem dnes již legendárních undergroundových výstav na Sovinci, které v letech 1974 až 1989 vzdorovaly normalizačnímu pojetí kultury. Právě Sovinec jako centrum československé nezávislé kultury představovalo v dubnu a květnu Muzeum umění Olomouc v polské Poznani.

1989 - 2019
30 let
svobody

„Z MĚSTA VEN! je mezinárodní projekt, který byl součástí širšího národního programu 30 let demokracie a svobody. V prostorách kulturního centra Zámek v Poznani se nám podařilo připravit reprezentativní přehledku československé kultury z rozmezí let 1974–1989. Všechny exponáty pocházely ze sbírky Jindřicha Štreita,“ říká Štěpánka Bielešová, která projekt v Polsku za Muzeum umění připravovala.

V průběhu normalizačních 70. a 80. let minulého století se na Sovinci pravidelně setkávali výtvarníci, hudebníci a divadelníci z celé republiky. Projekt Z MĚSTA VEN! přiblížil zahraničním divákům fenomén malých undergroundových center právě na příkladu Sovince. Právě v této malé obci mimo hlavní kulturní centra vytvořil v období všeobecného politického útlaku a komunistické cenzury fotograf, kurátor a dispečer státního statku Jindřich Štreit do jisté míry svobodnou zónu. Ta se systematicky zaměřovala na podporu experimentálního a konceptuálního umění od autorů, kteří stěží nacházeli možnosti vystavovat v oficiálních galeriích.

Řada z akcí se odehrávala za dozoru státní policie a byla chápána jako společensko-politická konfrontace s totalitním režimem. Budova staré školy na Sovinci se stala útočištěm i místem setkávání pro nezávislé umělce z celé republiky, každá vernisáž manifestací proti totalitnímu režimu. „Od roku 1974 do roku 1989 zde Štreit poskytl prostor pro desítky autorských či skupinových výstav, svoji tvorbu zde představilo přes sto autorů,“ zdůrazňuje Bielešová.

Samotná Štreitova sbírka je obrazem doby, ve které vznikala. Svým způsobem vypráví příběh o neoficiální výtvarné scéně a umění, které se formovalo mimo hlavní oficiální proud. Kolekce uměleckých děl za léta

nashromážděná na Sovinci dokumentuje vývoj československého neoficiálního a polooficiálního umění od šedesátých let minulého století do nedávné současnosti. Z velké části se utvářela jak v souvislosti s výstavami pořádanými Štreitem na Sovinci, tak i systematickým sběrem, který Štreit prováděl paralelně s výstavními projekty a pokračuje v něm až do současnosti. V dobovém kontextu lze nejen umělecký fond, ale i další činnosti s jeho vznikem spojené, chápat jako mimořádný projev tvůrčích a organizačních schopností člověka, který byl podobně jako další nepohodlní umělci a intelektuálové před rokem 1989, za své politické postoje a uměleckou tvorbu vězněn.

Výstava byla také impulsem pro vytvoření bohatého programu, který pod názvem Czechoslovakie historie (Československé příběhy) soustředil řadu doprovodných aktivit. Centrum kultury Zámek ve spolupráci s Českým centrem ve Varšavě tak připravilo workshopy pro veřejnost, přednášky a literární setkání, filmové projekce.

„K nejzajímavějším akcím bezesporu patřila beseda s názvem *Bez ognia jest underground – czeskie podziemie artystyczne (Bez ohně je underground – český umělecký underground)*, které se zúčastnili Jiří Holý, profesor literatury na Univerzitě Karlově, Andrzej Jagodziński, korespondent časopisu Gazeta Wyborcza v Praze a Bratislavě, Petr Placák, spisovatel a klíčová postava československého undergroundu, moderátor Tomasz Maczkowiak, novinář a publicista zabývající se problematikou střední Evropy a překladatel Jan Pešina. Tématem byl vznik protikomunistické opozice v bývalém Československu před rokem 1989 a její činnost v uměleckých, především výtvarných a hudebních kruzích působících mimo oficiální systém,“ dodává Štěpánka Bielešová. O

Jiří Sopko, bez názvu, 1991

Emila Medková, Černoč, 1949

Marie Blabolilová, bez názvu, 1988–1989

muotipy na cesty

Marně si lámáte hlavu, kam v létě vyrazit? Kde uvidíte něco zajímavého či jaká výstava stojí za to? Právě pro vás jsme připravili letní MUOtipy. Podívejte se, které tři výstavy v blízkém zahraničí byste toto léto neměli vynechat. Stačí zamířit do Vídně či Krakova.

STANISŁAW IGNACY WITKIEWICZ / GENIÁLNÍ PSYCHOHOLIK

POLSKÝ INSTITUT VE VÍDNI
DO 30. SRPNA 2019

Ředitelka Muzea současného umění v Krakově (Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie) Maria Anna Potocka připravila pro Polský institut ve Vídni výstavu Stanisława Ignacy Witkiewicze (1885-1939), jedné z nejvýraznějších postav nejen polské, ale evropské meziválečné avantgardy vůbec. S malou ukázkou jeho díla se měli možnost olomoučtí diváci setkat již loni při naší výstavě Rozložená doba, kde byly prezentovány dva jeho fotografické portréty.

Witkiewicz však proslul i v mnoha dalších oborech. Do evropských kulturních dějin vstoupil nejen jako malíř a fotograf, ale také jako dramatik nebo autor románů a esejí.

Vídeňská výstava přináší výběr z jeho portrétní fotografické tvorby ve formě nových tisků. „Je to v současné době jediný způsob, jak tyto práce prezentovat,“ uvádí ředitelka Potocká. Tisky pocházejí z původních skleněných negativů, které získalo muzeum v Zakopaném na počátku šedesátých let 20. století přímo od rodiny Witkiewiczových. Dnes muzeum vlastní 338 skleněných desek a 100 pozitivních autorských zvětšenin. Witkiewiczovy fotografie jsou dnes stále více ceněny pro svou psychologickou hloubku a expresivitu. Sám autor považoval fotografický objektiv a kameru za prostředek, kterým lze proniknout až do nervového systému portrétované osoby. Cenil si rychlosti, s níž fotografie v jednom okamžiku zachytí více podnětů, než by toho byla schopna paměť malíře. Obě tyto vlastnosti fotografie jsou aktuální i v současné době rozmachu nových, technicky dokonalejších médií.

MARK ROTHKO

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM WIEN
DO 30. ČERVENCE 2019

Více než čtyřicet malířských děl Marka Rothka je do konce července vystaveno v historických sálech Uměleckohistorického muzea ve Vídni. Jde o první velkou evropskou prezentaci díla významného amerického malíře, jehož původ sahá až do lotyšského Daugavpilsu. Vedle Jacksona Pollocka (1912–1956) či Willema de Kooninga (1904–1997), průkopníků akční a barevné abstrakce, se i Rothko řadí k úspěšným umělcům, kteří na scénu vstoupili po druhé světové válce. S jeho jménem jsou spojovány především experimenty v oblasti tzv. color field painting (malířství barevných ploch), specifické koloristické verzi amerického abstraktního expresionismu. Výstava nabízí přehled jeho tvorby od figurativních počátků až k nejvíce ceněným velkoformátovým barevným plátnům, která jsou jak reflexí umělcových pocitů, tak i účinným prostředkem emotivního působení barevné kompozice na diváka.

Na výstavě se významně podílely i malířovy děti, dcera Kate a syn Christopher Rothko, které pro výstavu zapůjčily několik významných děl z rodinné sbírky a z Mark Rothko Art Center v Daugavpilsu. V uměleckém centru, nacházejícím se přímo v rodišti umělce, se v současnosti nachází také jediná stálá retrospektivní výstava Rothkových děl v Evropě. Muzeum umění Olomouc v současné době zahajuje spolupráci s tímto významným partnerem, jejímž vyvrcholením by měla být repríza olomoucké výstavy *Abstrakce.PL* v Daugavpilsu v roce 2020.

LEONARDO DA VINCI / DÁMA S HRANOSTAJEM

NÁRODNÍ MUZEUM V KRAKOVĚ | DO 30. LISTOPADU 2019

Už jen pár měsíců, do konce listopadu tohoto roku, bude možné zhlédnout v prostorách Národního muzea v Krakově výjimečné dílo Leonarda da Vinciho (1452–1519) *Dáma s hranostajem*. Dílo, které pravděpodobně vzniklo mezi lety 1488 až 1490, bývá řazeno mezi nejkrásnější portréty na světě. Je také nejcenějším obrazem uchovávaným v polských sbírkách. Zobrazuje Cecilii Gallerani (1473–1536), šestnáctiletou milenkou milánského vévody Lodovica Sforzy, který byl po určitou dobu Leonardovým zaměstnavatelem. Dívka drží v náručí zvířátko, které (zvláště v bílé barvě) bylo v období renesance považováno za symbol cudnosti a čistoty a odkazovalo na nezkaženost portrétované dámy. Hranostaj (spíše se jedná o albinotickou fretku) je také odkazem k dívčinu příjmení. „Gallé“, které je zkrácenou formou jména Gallerani, což je řecké označení pro hranostaje.

Obraz byl do nedávna součástí soukromé sbírky uměleckých předmětů, kterou shromáždila rodina Czartoryských. V roce 2016 ji polské ministerstvo kultury vykoupilo s cílem zajistit vzácná díla pro další generace Poláků. Kromě da Vinciho *Dámy s hranostajem* sbírka obsahuje i Rembrandta či Renoira.

ROSTISLAV ŠVÁCHA

„Povinností společenských elit je objednávat špičkovou architekturu“

Profesor dějin umění a historik architektury působící v Ústavu dějin umění Akademie věd ČR a na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jeho odborný zájem je rozkročený mezi několika staletími od barokní architektury až po tu současnou. Jako editor spolupracuje i na projektu *Za chrám, město a vlast*, který přibližuje nejen osobnost, ale i dílo a odkaz biskupa Karla z Lichtensteina-Castelcorna.

Prof. PhDr. Rostislav Švácha, csc.

Narodil se roku 1952 v Praze. Po studiu na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci nastoupil v roce 1977 jako redaktor do nakladatelství Odeon. Od roku 1985 až dosud působí jako vědecký pracovník Ústavu dějin umění Akademie věd. Přednášel dějiny poválečné architektury na Akademii výtvarných umění v Praze a dějiny barokní a novodobé architektury na Katedře dějin umění Univerzity Palackého v Olomouci, kterou také v letech 2014–2017 vedl. Svůj profesní život věnuje studiu architektury 17. až 21. století. Mezi publikace, na nichž se v posledních letech významně podílel, patří například Dějiny umění v českých zemích 800–2000 (2018), Paneláci 2: Historie sídlišť v českých zemích 1945–1989 (2017), StArt: Sport jako symbol ve výtvarném umění (2016), Naprej!: Česká sportovní architektura 1567–2012 (2012), Sial (2010), Lomené, hranaté a obloukové tvary: Česká kubistická architektura 1911–1913 (2010). Rostislav Švácha je také členem spolku Za krásnou Olomouc a Klubu Za starou Prahu, v nichž svou odbornou autoritu využívá k prosazování ochrany významných staveb dvacátého století.

Obálka výstavního katalogu Sial, 2010

Co se vám jako první vybaví, když se řekne Karel z Lichtensteinu-Castelcornu?

Vybaví se mi kniha o tomto vynikajícím biskupovi ze 17. století, kterou připravuji pro výstavu Za chrám, město a vlast. Respektive vzniknou dvě publikace. Jedna bude o osobnosti samotného biskupa a lidí, kteří se kolem něho točili. Přípravuje ji docent Jakubec, editor slavného třísvazkového díla o olomouckém baroku, který již v práci pokročil daleko. Já mám na starosti knihu o objektech, o něž se biskup zasloužil, o jeho stavebnické činnosti, například o zámku v Kroměříži, Květné zahradě a dalších biskupových sídlech. Zahnuje také kostely, které založil, či umělecké sbírky, které pro olomouckou diecézi získal. Tato kniha je koncipována hodně složitě a její příprava nepokračuje tak rychle, jak jsme si před čtyřmi lety mysleli a plánovali.

V čem byl největší význam biskupa Karla?

Byl největší kulturní osobností Moravy 17. století. O tom nemusíme pochybovat. Jediný muž, který snad dosáhl téhož významu, byl kníže Karel Eusebius z Liechtensteinu. Biskup Karel byl jednak opravdu špičkový stavebník; přivedl na Moravu nejlepší architektury, kteří ve střední Evropě po polovině sedmnáctého století působili – Filiberta Lucheseho a potom Giovanniho Pietra Tencallu. Právě Tencalla vyprojektoval zámek v Kroměříži, po Luchesem dokončil Květnou zahradu, vyprojektoval olomoucký biskupský palác a řadu dalších počinů. Biskupa však nezajímala jen architektura, snažil se také o náročnou výzdobu všech sídel. Hledal nejlepší malíře ve střední Evropě, tam se mu to moc nedařilo, protože tady k dosažení žádní vynikající sochaři nebyli, ale prostě dělal všechno možné, aby vše bylo perfektní a aby se tady vytvořil raně barokní Gesamtkunstwerk. Biskup se staral také o umělecké vybavení svých sídel. Snažil se získat co nejlepší obrazy, jaké byly po polovině 17. století dosažitelné ve střední Evropě, a tak vlastně nakoupil od bratru Imstenraedu jejich skvělou kolekci a tím ji získal nejprve pro Olomouc, protože jeho kolekce byla původně vystavena zde, a dnes pro Kroměříž. Dnes to je druhá nejvýznamnější sbírka staršího evropského malířství v České republice po Národní galerii.

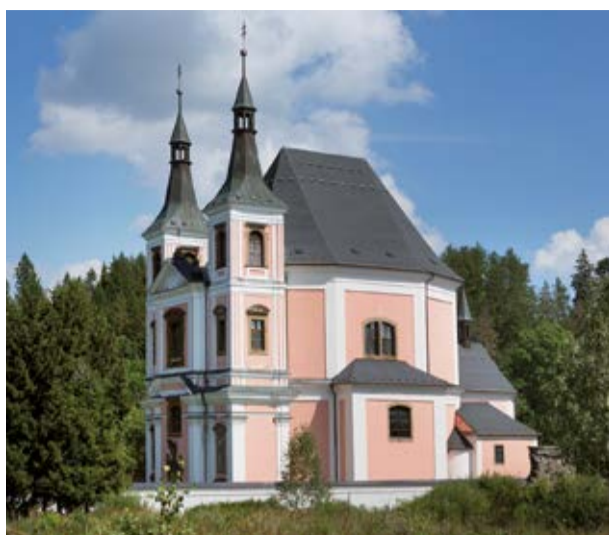
Zjistili jste během bádání, co biskupa k těmto krokům motivovalo?

Biskup měl knížecí titul a věděl, že to jej zavazuje. Jeho stavebnická činnost i jeho sběratelství do určité míry odpovídaly dobovým společenským konvencím. Určitě pro něj byl důležitý příklad salcburských arcibiskupů, protože delší dobu žil v Salcburku, byl příslušník tamní kapituly a hodně se tam inspiroval. Zajímavá je otázka jeho osobního nebo osobnostního vkladu - zda obrazy sbíral z opravdové lásky k malířství - a ta ještě zůstává otevřená.

Skvělý organizátor

Narazil jste během výzkumu na nějakou úplnou novinku?

Měli jsme k dispozici vynikající archivní výzkum. Pracovali na něm čtyři archiváři, naši kolegové z olomoucké univerzity. Pomohli nám mnohé věci upřesnit, ale že by přišel nějaký zásadní objev,

Poutní kostel sv. Anny a sv. Jakuba Většího v dnes už zničené vesnici Stará Voda na Libavsku patří k oblíbeným stavbám Rostislava Šváchy

kteří úplně mění všechno, co jsme si o biskupovi mysleli, tak to zas asi ne. Čtenáře obou knih ale čekají novinky, mnohé poznatky jsme upřesnili a zkorigovali a biskupova stavebnická i sběratelská činnost se tu poprvé předloží v kompletní podobě. Mě osobně překvapil výklad stavebního vývoje zámku v Kroměříži, jak ho v naší knize podávají Jiří Kroupa a Jan Štětina. Myslel jsem si, že zámek vznikl etapovitě, od doby biskupova nástupu do úřadu v roce 1664 až do jeho smrti, ale ukazuje se, že zámek vznikl v jednom zátahu, až od poloviny osmdesátých let 17. století. To jsem si předtím neuvědomoval.

Je nějaká ze staveb biskupa Karla, kterou máte nejradši a rád se k ní vracíte?

Kostel ve Staré Vodě, donedávna nepřístupné místo, zdevastované působením československé a sovětské armády. To je moje oblíbená stavba, ale každý se rád projde také po Květné zahradě v Kroměříži.

Jsou stavby této doby něčím typické?

Jsou typické jednak mimořádně bohatou štukovou výzdobou, ta se všude bohužel nezachovala. Příkladem je třeba Rotunda v Květné zahradě a výzdoba její kupole, jak se tam plastické bílé štuky kombinují s úseky barevné nástěnné malby. To je takové typické. Takový koncept výzdoby pochází z oblasti Ticina, což je velké téma kolegyně Jany Zapletalové. Ticinští mistři, kteří pro biskupa pracovali, ale nebyli jenom štukatěři nebo malíři, byli to rovněž architekti, protože Luchese i Tencalla pocházeli také z Ticina. Tamější umělci tvořili takové klany, které dovedly výborně spolupracovat a právě ony vytvářely typicky raně barokní Gesamtkunstwerk. Typické jsou také fasády, například u zámku v Kroměříži nebo

u hlavní fasády kostela ve Staré Vodě, které působí jako dekorativní koberec. Ke konci biskupova života se styl jeho staveb začíná měnit, do interiéru proniká už vrcholně barokní koncept římského původu. Za příklad může posloužit Sala terrena kroměřížského zámku. Na biskupově dvoře se tehdy začínají objevovat i noví architekti. Biskup se například dostal do kontaktu s Domenicem Martinellim, který přinášel do střední Evropy nejmodernější římské baroko. Tady vyvstává zajímavá otázka, zdali to vyplývalo ze změny biskupova vkusu, jako by ke konci života chtěl své umělecké zakázky přizpůsobit tomu, co je aktuální v Itálii, anebo zda prostě žádné jiné umělce k dispozici neměl, a tak nabíral i ty moderněji orientované.

Jak bylo složité přivést italské architektury na Moravu?

Luchese a Tencalla byli architekti, kteří pracovali pro vídeňské císaře, konkrétně pro Leopolda I., a postavili nové velké křídlo vídeňského Hofburgu. Možná to byl právě jejich věhlas, co upoutalo biskupovu pozornost. On opravdu sáhl po tom nejlepší, co ve střední Evropě bylo. Zdali za tím bylo jeho cílevědomé úsilí, anebo ty architektury na Moravu přilákaly biskupovy peníze, to je taky zajímavá otázka k dalšímu výzkumu.

Renovace a výstavba, kterou započal biskup Karel, měla obrovské měřítko. Kde na to bral peníze?

Olomoucké biskupství bylo bohaté. Je pravda, že země byla zdevastovaná třicetiletou válkou a muse-la se nějak dát dohromady, ale Karel z Lichtensteinu-Castelcornu byl vynikající organizátor a asi i dobrý ekonom, takže se vlastně zasloužil o hospodářský vzestup Moravy. Dovedl výborně své stavby organizovat. Do přestavby všech svých rezidencí se přitom pustil v jednom okamžiku! A nebyl to jen zámek v Kroměříži, ale i olomoucký palác, Mírov, Vyškov, Kelč. To je nebyvalá stavební akce, která možná nemá obdoby ani dnes, a on to zvládl.

Jaký by byl biskupův odkaz pro dnešní architekturu?

Řekl bych, že se doba tak změnila, že se biskupova doba nedá s tou dnešní nějak srovnávat. Možná v tom ale může být nějaký apel. Tehdejší společenská elita si uvědomovala, že je její povinností objednávat špičkovou architekturu, a to ta dnešní společenská elita prostě neumí, aspoň tedy ta česká.

Spolupodíleli jste se i na knize Paneláky. Jaký to byl skok od paneláků k baroku?

Určitě velký. Co jsou paneláky? To je produkt touhy po industrializaci architektury, po typizaci a standardizaci, aby se dalo stavět rychleji a laciněji. To jsou postupy, které starší doby prakticky neznaly. Ve starší době nenajdete případ, že by se třeba stokrát nebo tisíckrát zopakoval typ jednoho domu. Industrializovaná architektura je prostě projev snahy řešit nějaké velké společenské problémy, ubytovat miliony lidí. To je úplně nový jev – odchod obrovského počtu lidí z venkova a jejich příchod do měst je prostě jev moderní doby, kterou ty předchozí neznaly. Moderní architektura se to nějak snažila řešit a jeden ze způsobů řešení byly panelové domy. Přijít to muselo, není to žádné specifikum socialismu. Panelové domy se v určité době

stavěly na celém světě. Pro socialismus je však typické, že se u toho zůstalo velmi dlouho. Západní země, kde se paneláky stavěly taky, toho zhruba v sedmdesátých letech nechaly a začaly hledat zase nové způsoby, jak ubytovat obrovské počty lidí.

Česká architektura kvete na venkově

Jak se díváte na současnou českou architekturu?

Velkým handicapem současné české architektury je právě nedostatek veřejných staveb. Tím myslím stavby pro státní správu, ale třeba i novostavby muzeí a galerií. Ta akce, kterou chystá olomoucké Muzeum umění, novostavba Středoevropského fóra, to by byla vlastně první velká muzejní novostavba od třicátých let 20. století. To znamená, že čeští architekti neměli přes osmdesát let zakázku tohoto významu. Řekl bych, že právě na to česká architektura doplácí. Tady vlastně není skoro jiný objednavatel než developeri - když nemyslím na nějaká menší města a vesnice, tam to není tak špatné. Já od developerů žádnou velkou architekturu ale nečekám. Developer nemyslí na to, aby udělal nějakou špičkovou architekturu, on myslí na to, aby svůj produkt prodal a dosáhl co největšího zisku, a už to podvazuje architektonický výkon.

Jak na vás působí Šépkův návrh budovy SEFO?

Podle mě je to kvalitní architektura. Nemusí být pro každého líbivá, ale architektonická hodnota návrhu je nesporná. Čeho já si u něj cením nejvíce, to u něj spočívá ve velké míře kontextuálnosti. Šépka přišel na to, jak to udělat, aby celá a velká budova dobře zapadla do struktury historického centra Olomouce. Vtip spočívá v jeho práci se zakřivenými dlouhými gotickými parcelami. Vyhmátnul to výborně. Nemyslím si, že by to byla nekritizovatelná stavba, ale rozhodně je to vynikající architektonický výkon, který jinde v české architektuře v tuto chvíli nevidím.

Je podle vás těžší se jako mladý architekt prosadit v Česku než ve světě?

Ano, je to tady těžší, protože tu nejsou zakázky na veřejné budovy. Chybějí zakázky na to, co společnost reprezentuje a co tvoří odkaz do budoucna. Podle mě je tady i málo architektonických soutěží. →

Šépkův návrh budovy SEFA je podle Rostislava Šváchy ukázkou kvalitní české moderní architektury

Rostislav Švácha s týmem, se kterým pracuje na knize o biskupu Karlovi z Lichtensteinu-Castelcornu sjezdil všechny dochované stavby. V pozadí tak vidíte zámek Mírov, dnešní věznici

→ **Co si myslíte, že by pomohlo? Lepší přístup komory architektů, či celkové státu?**

Komora architektů se teď snaží, aby soutěži bylo co nejvíc. Řekl bych však, že na tom nedostatku soutěží nese vinu, protože si v devadesátých letech vymyslela tak složitá a přísná pravidla, že se potom různé instituce nebo různí klienti báli soutěže vypisovat. Nakonec to byla ta její přehnaně přísná pravidla, která zabránila soutěži na SEFO. Profesor Zatloukal tehdy už sestavil porotu – já byl jejím členem, takže jsem to sledoval skoro v přímém přenosu. Komora se teď snaží poměry napravit, jenže to nestačí. Musí být také nějaká touha nebo potřeba

Rostislav Švácha aktivně bojuje za kvalitní architekturu v historických centrech Prahy i Olomouce

veřejné budovy stavět a tu u centrálních institucí a špičkových politiků nevidíte. Abyste dnes uviděli pěkné nové veřejné stavby, musíte jet do menších měst nebo do vesnic.

Historik, nikoli teoretik

Jak jste dostal k architektuře?

Už od dětství jsem se rád na architekturu díval, ale architektem jsem se stát nikdy nechtěl. Bavilo mě si stavby prohlížet. Historikům nebo kritikům architektury se někdy předhazuje, že to jsou neúspěšnější architekti, ale mě z toho nikdo obviňovat nemůže. Opravdu jsem tyhle ambice nikdy neměl.

Vy jste historik architektury, ale někdy vás oslovují jako teoretika architektury...

To úplně nesnáším.

V čem je vlastně ten rozdíl?

Teorie architektury, to je taková vysoce elitní disciplína blízká filozofii a dělá se jen na málo místech na světě. U nás tradice teorie architektury existovala, hlavně v první polovině 20. století, ale pak z různých důvodů upadla a zatím jsme se nezmohli na to, aby se tady teorie architektury začala znovu pěstovat.

Jaký je v dnešní době zájem mezi studenty historie umění o architekturu?

Nejde jen o zájem studentů. Řekl bych, že i mezi širší veřejností je teď zájem o architekturu velkým. Můžete to sledovat na obrovském počtu publikací o architektuře, které dnes vycházejí. Bohužel to nezasáhlo naší politickou elitu, ta se o architekturu nezajímá a podle toho to vypadá.

Jste taky členem spolku Za krásnou Olomouc a Klubu Za starou Prahu. Jak je těžké ochránit památky a zároveň nezastavit rozvoj moderní architektury?

To je gigantický problém, na který se nedá odpovědět v několika minutách. V první řadě chci zdůraznit, že ty dva spolky nejsou staromilské, nestaví se proti nové architektuře. V historických centrech lze stavět kvalitní moderní architekturu, ale ona opravdu musí být kvalitní čili taková, jaká historická centra nepoškozuje, nýbrž obohacuje. Třeba o Šépkově návrhu SEFO jsem hluboce přesvědčen, že historické centrum Olomouce nepoškodí, nýbrž pozvedne. Setkáváme se ale bohužel s případy, kdy do center nebo do jejich blízkosti proniká architektura špatná, velmi problematická. Olomouckým příkladem toho je připravovaný projekt Šantovky Tower. V ochranném pásmu olomoucké památkové rezervace se má postavit mrakodrap, to už na první poslech zní jako nesmysl, a přece existují velmi silné tlaky, které bohužel k uskutečnění toho mrakodrapu směřují. Mrakodrap prostě poškodí olomoucké historické panorama. Bude to neodstranitelná chyba, které budeme litovat stovky dalších let.

Pozoruhodná sbírka MUO

Muzeum umění má také svou sbírku architektury. Jak se na ni jako přední odborník díváte?

Jde o produkt vědeckých aktivit profesora Zatloukala a je to velmi pozoruhodná sbírka. Dá se srovnávat jenom se sbírkou Národního technického muzea v Praze, snad i se sbírkou Národní galerie a pak s Muzeem města Brna. Doufám, že Muzeum umění bude tu sbírku víc využívat ve své výstavní činnosti, protože výstav architektury zas tak moc nebylo.

Profesor Zatloukal líčil, jak složitě vznikala, mnohdy po nejrůznějších kotelnách. Bylo obvyklé, že architektura byla takto přehlížena?

V sedmdesátých a osmdesátých letech ano. Lidé ze současné architektury neznali prakticky nic jiného než paneláky a od paneláků nemůžete čekat, že budou probouzet nějaký hlubší zájem o architekturu. Architektura, včetně dějin architektury nebo historiografie architektury, byly tehdy opravdu popelkou, ale ta situace se naštěstí markantně změnila.

Jaký je váš osobní vztah k Muzeu umění?

S Muzeem umění jsem spolupracoval jen na výstavě Sial asi před 10 lety a teď na knize o biskupovi Karlovi z Lichtensteinu-Castelcornu. To ale neznamená, že nemám k Muzeu umění nějaký důvěrnější vztah. Sleduji jeho aktivity od raných devadesátých let. V roce 1991 jsem zrovna začal učit na olomoucké univerzitě, takže jsem měl možnost vidět muzeum růst. Navíc v něm pracuje mnoho mých žáků, v tom se asi nejvíc projevuje můj poměr k muzeu. O

Otakar Kubín – Coubine se vrátí do rodných Boskovic

Výstavu jednomu ze svých nejslavnějších rodáků právě chystají Boskovicové a chybět na ní nebudou ani díla ze sbírek Muzea umění Olomouc. Do Muzea regionu Boskovicka poputuje pětice z jedenácti Kubínových děl, která naše muzeum vlastní. Návštěvníci si je budou moci prohlédnout od 19. září až do 24. listopadu 2019.

Malíř, grafik a ilustrátor Otakar Kubín (1883–1969), ve světě známý pod francouzským jménem Coubine, se narodil jako předposlední ze sedmi dětí boskovického knihkupce Jana Kubína. Po absolvování odborné sochařsko-kamenické školy v Hořicích a přípravky v Myslbekově ateliéru přešel na malířskou speciálku k profesoru Brožíkovi, kde pracoval pod vedením Hynaise a Schwaigera. Větší význam pro své práce přikládal ale vedení Franze Thieleho. „Zásadní pro něj

Otakar Kubín, Kytice, kolem roku 1930

byl i osobní příklad spolužáků Emila Filly či Václava Špály. Společně se seznamovali s díly Paula Cézanna, Paula Gauguina a Vincenta van Gogha,“ prozrazuje kurátor Muzea umění Ivo Binder.

Právě syntézou malby Gauguinovy a van Goghovy se snažil ve svých raných pracích překonat vliv impresionismu. Toto období bude v Boskovicích prezentovat olomoucký obraz *Piskaři*. „Toto dílo bezpochyby velmi dobře reprezentuje autorovu ranou tvorbu, z níž se toho kvůli mnoha jeho životním zvrátům dochovalo jen velmi málo,“ zdůrazňuje Binder.

Klíčovou byla pro Kubína *Výstava osmi*, která v roce 1907 prezentovala díla spolužáků z akademie. Mladí umělci tehdy navázali kontakty s hnutím německé skupiny Die Brücke. Když pak Kubín přesídlil roku 1912 do Paříže, právě tyto známosti mu pomohly překonat počáteční ekonomické problémy. Úspěšně se rozvíjející vazby však zmařila válka. S ní zmizela i podstatná část Kubínova díla z počátku druhého desetiletí minulého století.

Válečné peripetie přinesly v Kubínově životě turbulentní změny, byl internován, zemřel mu prvorozený syn a krátce nato zemřela i jeho manželka. Po těchto otřesech se přiklonil k novoklasickému pojetí malby.

Otakar Kubín, Piskaři, 1906

Své práce z té doby představil již jako Othon Coubine na své první poválečné výstavě v Paříži. Od tohoto roku spojuje Kubín čím dál těsněji svůj život s Provençí, nejdříve s městečkem Apt, později s osadou Simiane. Právě obraz nesoucí její název připomene v Boskovicích Kubínův druhý domov.

Ve svých pracích nezapomínal ani na rodnou Moravu, což připomene dílo *Kytice* z roku 1930. Padesátá léta pak zastoupí obrazy *Moravská krajina* či *Boskovice*.

„Problematickým epilem Kubínova života byl jeho poválečný návrat do vlasti v roce 1952, kterým chtěl stalinistický režim získat a zneužít světově uznávaného umělce pro svou kulturní politiku. Pro Kubína to byla léta plná napětí. Zpočátku způsobená prozřením a rozčarováním se situace, později zraněními z intrik, závidivosti a nekolegiality. Střídal pobyt v Praze s letními pobyty v rodných Boskovicích. S úlevou se však nakonec vrátil roku 1964 zpět do Simiane, aby složil hlavu v kraji, který miloval a který svou tvorbou proslavil,“ dodává Binder. O

SLUNEČNÍ I MĚSÍČNÍ HODINY EUGENA BRIKCIUSE UVIDÍTE VE ZLÍNĚ

Výstava *Hodiny slunce a měsíce*, kterou připravila Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, představuje současně dva fotografické cykly. *Sluneční hodiny* Eugena Briksiuse ze sbírek Muzea umění Olomouc a *Měsíční hodiny*, které podle Briksiuseových telefonických instrukcí vytvořil o jednadvaacet let později Jiří Hlína. Vznikly na noční zasněžené pláni poblíž zamrzlého rybníka a jsou jakýmsi negativem slavnějších *Slunečních hodin*.

Fotografická sbírka Muzea umění Olomouc patří mezi významné veřejné fondy v České repub-

lice. Od roku 1998 se v ní rozvíjí specifická sběratelská linie zaměřená na shromažďování fotografií, konceptů, veřejných uměleckých akcí a happeningů.

„Před dvaceti lety se podařilo pro sbírku získat jedno ze stěžejních děl v této oblasti, právě zmíněné *Sluneční hodiny* od Eugena Briksiuse. Dílo zahrnuje šest černobílých fotografií, které autor vytvořil společně s přáteli Helenou Wilsonovou a režisérem Rudolfem Němcem v roce 1970 nedaleko Roztok u Prahy. Inspirací mu byl jeho pobyt v cele předběžného zadržení v červnu roku 1967 v Konviktské ulici

v Praze, kde byl kvůli jiné umělecké akci. Cela byla totiž situována ve sníženém přízemí s vysoko položeným oknem, kam proudily sluneční paprsky a jejich stín se pohyboval po zdi protilehlé stěny. A právě zde se zrodil koncept pro landartové akcia jako *Sluneční hodiny*,“ vysvětluje kurátorka sbírky fotografie Štěpánka Bielešová.

Obě díla, tedy *Sluneční i Měsíční hodiny* budou ve Zlíně k vidění do 25. srpna tohoto roku.

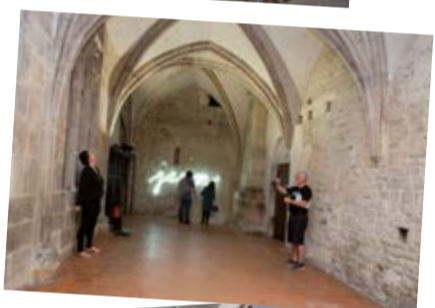
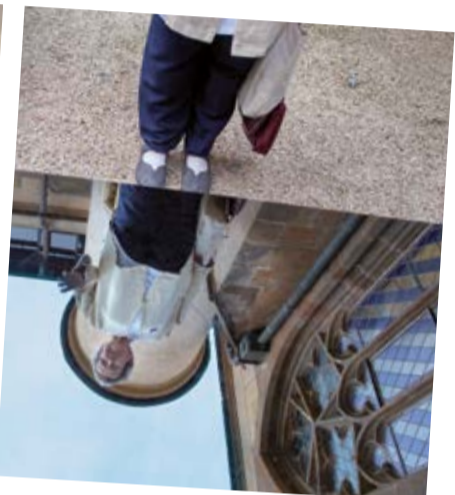

Jaro se v Muzeu umění neslo ve znamení Václava Ciglera a boje za muzeum

Ačkoliv se hned z jara začalo stupňovat napětí mezi Muzeem umění a ministrem kultury Antonínem Staňkem, která vyvrcholila 20. května velkým koncertem na podporu petice za odvolání ministra, muzeum nadále pracovalo na svých výstavách a edukačních programech. Návštěvníci všech jeho částí se tak mohou seznámit s díly legendy české výtvarné scény Václava Ciglera, prohlédnout si umělecké knihy nebo návrhy a realizace architekta Petra Braunera. Muzeum také oslavilo svátek muzeí Olomouckou muzejní noc. Především ale zahájilo svou letošní stěžejní výstavu *Za chrám, město a vlast*, která zastřešuje čtyřletý výzkum, mapující životní osudy a dílo biskupa Karla z Lichtenšteinu-Castelcornu.

Na Ciglerovu výstavu *Kresby* v Muzeu moderního umění hned v dubnu navázala intervence do stálé expozice Arcidiecézního muzea v Olomouci *Václav Cigler a Michal Motyčka | Světlem*. Tentokrát se návštěvníci muzea mohou seznámit s moderními sklářskými díly Václava Ciglera a Michala Motyčky v prostoru starobylého Zdíkovy paláce a Rajskeho dvora.

Otevřené muzeum si dalo za cíl vysvětlit lidem, v čem tkví spor s ministrem kultury Antonínem Staňkem. Zaměstnanci muzea pak přišli podpořit bývalý ředitel Pavel Zatloukal, profesori Rostislav Švácha, Josef Jařab či Ingeborg Fialová.

Dvanáct set čtyřicet jedna návštěvníků zavítalo během muzejní noci do Muzea umění Olomouc, prohlédli si výstavu, stálé expozice i sklářskou výtvarná dílna a v Arcidiecézním muzeu multimediální průvodce. Toho si návštěvníci mohli zapůjčit i s tablety a přímo u vybraných děl v Obrazárně olomouckých biskupů a arcibiskupů a jižním křídle Arcidiecézního muzea zjistit nejrůznější zajímavosti, ať už přímo o díle, či jeho autorovi.

Červen patřil olomouckému biskupovi Karlu z Lichtenšteinu-Castelcornu a výstavě mapující jeho dílo a život. Ta je rozdělena na dvě části – první představuje osobnost biskupa Karla naleznete v Olomouci. Druhá – kroměřížská část se věnuje dílu tohoto otce moravského baroka.

Společně s výstavou *Za chrám, město a vlast* obohatily kroměřížský zámek a tamější Květnou zahradu další intervence Václava Ciglera a Michala Motyčky, tentokrát pod názvem *Zvnějšnění*.

Těsně před prázdninami otevřelo Muzeum moderního umění hned dvě výstavy. První představuje průřez celoživotním dílem architekta Petra Braunera. Druhá *Sousedé v knize* zase poukazuje na podoby české a německé umělecké knihy v první polovině 20. století.

Od domu zábavy k centru kultury

K historii domu v Denisově ulici, v němž se nachází – ať už ve funkčním stavu, či nikoli – Muzeum umění, Divadlo hudby, kino Central, kavárna či bar, bylo v posledních letech napsáno mnohé. V roce 2016 jsme v galerii této budovy mohli zhlédnout výstavu velkomyslně nazvanou Palác Muzea umění v Olomouci, k níž vyšel i stejnojmenný katalog. Vzhledem k tomu, že se snad již skutečně blíží okamžik, kdy začne rekonstrukce bývalého kina Central a částečně i Divadla hudby a kavárny, zaměříme svou pozornost na chvíli právě tímto směrem.

Meziválečná léta – rozvoj

Sladovník a jednatel olomoucké společnosti *Erste olmützer Spirituosen und Eissigfabriken Alois Fleischmann Gesellschaft* Moritz Donath (1862–1932) z domu v Denisově ulici č. 47 vybudoval nejen reprezentativní sídlo své rodiny a firmy. Dvacátá léta určoval duch mladé, svobodné a demokratické republiky, k němuž po útrapách 1. světové války neodmyslitelně patřila i touha se bavit a užívat života. Donath tyto trendy intenzivně vnímal a ze svého domu, umístěného na strategickém místě v samotném centru města, postupně vytvořil i centrum moderní zábavy. V přízemí v roce 1925 vzniklo (podle plánů olomouckého stavitele Emila Kugela) nejprve varieté (dnešní Divadlo hudby) nazvané podle proslulého pařížského podniku Tabarin. Podnik s deseti lóžemi a dalšími deseti stoly, místem pro orchestr a přilehlým barem otevřel v deset hodin večer a nabízel zejména taneční a varietní zábavu až do brzkých raních hodin. V novostavbě na místě někdejšího vnitřního dvora fungoval od roku 1926 Radio bar, v němž bylo možné konzumovat mimo jiné domácí likéry vyráběné za studena v jednom ze zadních traktů domu. Radio bar měl už tehdy oddělené prostory pro kuřáky a právě tyto kuřárny jej propojovaly s vestibulem rovněž

Něco tu je, co nemá rádo zeď, posílá pod ní vlny zmrzlé hlíny a vydroluje vrchní balvany a vrtá díry, že dva prolezli by.

Robert Frost

tehdy nově vzniklého kina Central, umístěného o další podlaží níže. Donathův palác tak po celá dvacátá a třicátá léta 20. století fungoval jako dům zábavy. Návštěvník mohl navštívit kino (od roku 1930 dokonce první zvukové na Moravě!), občerstvit se domácími nápoji v baru, případně tančit až do rána v Tabarinu.

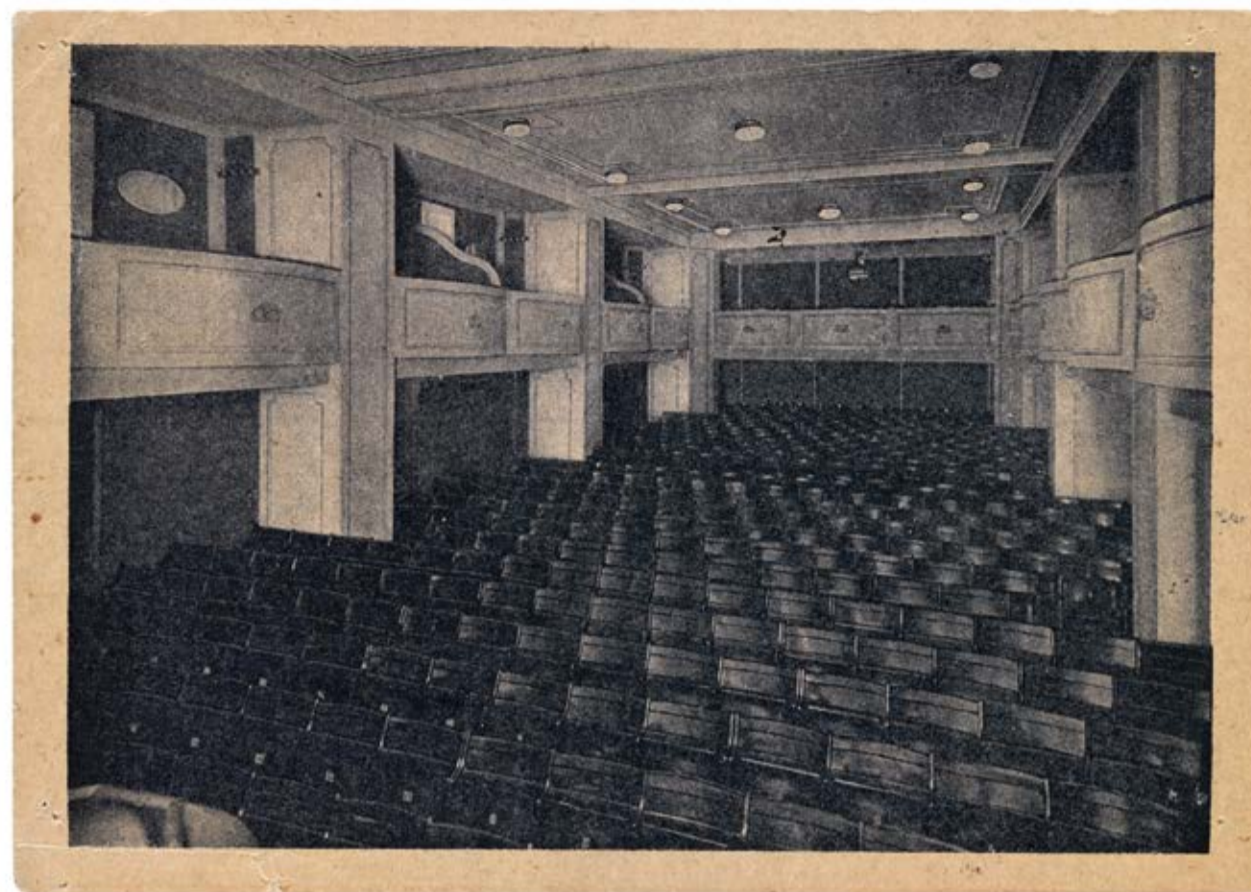
O detailním fungování varieté toho mnoho nevíme. Známe reklamy, které jej vykrešlují jako podnik s programem prvotřídním a velkoměstským, avšak v podstatě jedinou konkrétní zmínkou o jeho dramaturgii je informace o divadelní inscenaci spíše průměrného textu *Bar Chic* (v orig. *Die Wunderbar*) vídeňských autorů Gézy Herczega a Karla Farkase. Tu zde v roce 1930 režíroval významný představitel české divadelní avantgardy Emil František

Burian jako první premiéru svého krátkého angažmá v olomoucké činohře v sezoně 1930/1931. Děj kusu nebyl nijak složitý, v podstatě všemožně ilustroval život v pulsujícím nočním podniku. Inova-

tivní a v olomouckém divadelním kontextu dokonce převratné však bylo, že E. F. Burian svou inscenaci neumístil na jeviště měšťanského divadla, nýbrž do skutečného nočního podniku.

Protektorát – stagnace

Osudným se pro náš dům plný – pro leckoho pokleslé – zábavy stalo jaro 1939, kdy zanikla Československá republika a vznikl Protektorát Böhmen und Mähren. Ještě na sklonku roku 1938 byl však tzv. obchodvedoucím kina Central jmenován redaktor olomoucké redakce Hlasu lidu, tajemník místní organizace sociálně-demokratické strany Josef Šanta. Licenci pro provozování kina uděloval Zemský úřad v Brně městu Olomouc vždy na tři roky. Josef Šanta a jeho zástupce Jaroslav Trapl měli licenci pro Dělňickou akademii, již

Hlediště kina Central, 20. léta 20. století

zastupovali, od města pronajatou až do roku 1942. Hned počátkem roku 1940 dům zabavil oberlandrat (úřad německé okupační správy) a proběhla tzv. arizace majetku, neboť Donathovým byl přičten tzv. židovský původ. Správcem majetku byl určen prověřený Hans Zouhar a vedoucím kina a vlastníkem licence Alfred Kubisch – činovník olomoucké NSDAP, bývalý cvičitel Turnvereinu a vzdělavatel SS. Šanta s Traplem, odvolávající se na platnou licenci a nájemní smlouvu, však kino odmítli opustit, byli zatčeni a Šanta v květnu 1940

Reklamní štítek varieté Tabarin, 20. léta 20. století

Kašna Tritónů, v pozadí varieté Tabarin, Radio Bar a kino Central, 40. léta 20. století

vězněn v Brně a následně až do roku 1943 internován v koncentračním táboře v Dachau. Odtud se vrátil a opět se zapojil do odboje. Znovu byl zatčen v prvních dnech slovenského povstání v Banské Bystrici, odkud byl odvezen do Malé pevnosti v Terezíně, kde zemřel v posledních dnech druhé světové války. Jeho jméno dnes v Olomouci připomíná ulice (dříve Hanácká), v níž je v chodníku na jeho paměť uložena i kámen zmizelých (tzv. stolperstein) a v dosti nevkusné, zpotvořené a zkomercializované podobě i název jednoho nákupního centra.

Palác v Denisově ulici (od roku 1939 přejmenované na Hans Knirsch Strasse podle někdejšího poslance Národního shromáždění za německé národní socialisty) se ve válečných

Pohled na nároží kina Central s dobovou reklamou, 20. léta 20. století

letech stal jakousi výhradní no-go zónou, ale spoň pro české obyvatelstvo. Kino Central, přejmenované na Lichtspiel Zentral, stejně jako Varieté Tabarin a Radio Bar, navštěvovali téměř výhradně vojáci wermachtu, důstojníci, příslušníci SS a gestapa. Z téže doby také pocházejí domněnky, že dům fungoval i jako nevěstinec. V roce 1943 v kině proběhla dílčí rekonstrukce zaměřená na zlepšení technických a akustických podmínek a zvětšení kapacity balkonu, pod níž jsou podepsáni pražští architekti z barrandovských ateliérů – Karel Škvor a Jan Zázvorka mladší. Kinu vtiskli právě tu tvář, již si mnozí v mírně pozměněné podobě pamatují dodnes. Určuje ji elegantní křivka balkonu a dynamicky frázovaná akustická vlna na stropě s ukrytým nepřímým osvětlením.

Poválečná léta – devalvace

Po válce se přihlásil s nárokem na kino někdejší Šantův společník Jaroslav Trapl, s prokazatelnou pohledávkou ve výši půl milionu korun.

Krajský výbor komunistické strany jej však obvinil z kolaborace a prozatímní správou kina byl až do znárodnění pověřen Svaz přátel Sovětského svazu, který dal biografu ihned nový název – Moskva. Varieté už ke konci války nefungovalo a po osvobození jej ještě od sezony 1946/47 na krátko otevřel nový provozovatel Jaromír Ondráček pod názvem Radio Varieté a Radio Bar. Nositelem hostinské koncese se v roce 1946 stal z Buchenwaldu se navrátilší syn původních majitelů domu – Bedřich Donath. Dočasný národní správce kdysi vlastního rodinného majetku však záhy Československo opustil a odešel do mandátní Palestiny, pozdějšího nově vzniklého státu Izrael. V roce 1949 převzal varieté i bar komunální podnik Hotely a restaurace a s koncem sezony 1949/50 ho definitivně uzavřel. Od té doby byly oba prostory devalvovány necitlivým využíváním a vkládáním příček a techniky i dispozičně chátraly.

Nebhlý vývoj zásadně přerušil významný olomoucký organizátor kultury Rudolf Pogoda, který v uvolněných politických poměrech prosadil v roce 1966 využití bývalého varieté i baru k vybudování olomoucké pobočky Divadla hudby a poezie. Vzniklo kulturní zařízení, které zásadním způsobem formovalo kulturní prostředí Olomouce až do pádu komunistického režimu v Československu.

Muzeum umění – rehabilitace

Od počátku devadesátých let budovu vlastní Muzeum umění Olomouc, které k ní od počátku přistupuje s úsilím až po okrajji smysluplně naplnit uměním. Takto je třeba chápat i převzetí Divadla hudby v roce 2014, které program muzea obohatilo o žánry živého umění. I díky této fúzi je po desetiletích možné začít odstraňovat nánosy všemožných příček a přepážek, které přerušily a mnohde úplně zrušily přirozené komunikační trasy uvnitř domu. Křivdy a bolesti, které dům zažil ve dvacátém století, už většinou napravit nedokážeme. Ale poučením dávnou ideou domu jako místa zábavy se můžeme pokusit vytvořit v něm novou kulturní a uměleckou platformu, která bude představovat šíři bohatství uměleckého sdělení, vzdělávat, někdy oslňovat a někdy i zahanbovat. Ostatně, příběh domu v Denisově ulici č. 47 je do značné míry typickým příběhem středoevropským a nikoli náhodou je právě téma střední Evropy důležitou součástí identity Muzea umění Olomouc. © Alexandr Jeništa

Kino Central po ukončení provozu, 2005

Vizualizace návrhu rekonstrukce kina Central pro Středoevropské forum, M.Sborwitz, 2008

Kuřárna kina Central a Radio Baru, 20. léta 20. století

muo
muzeum
umění
olomouc